

Comparative research of sources and financing methods of Tehran Municipality with other cities in the world

Saeed Eslami Bidgoli*, Hossein Abdoh Tabrizi, Hamed**

Monajem***

Research Paper

Abstract

The aim of this study is to identify and introduce financial and revenue sources with indicators of sustainability and feasibility for the municipality of Tehran by studying the financial and revenue sources of other successful municipalities in the world. In the present era with the increase of urban population, one of the important issues of municipalities around the world is to create sufficient sources to provide costs related to urban services and also the creation, development and maintenance of urban infrastructure. The challenge which Tehran Municipality Has been faced over the past few decades. According to limited experience of using the capacity of markets, institutions and financial instruments and the novelty of the literature about privatization and partnership with the private sector in municipalities, studying of the experiences of municipalities in other countries can be helpful. Therefore, the present article examines the major financial and revenue sources of the ten selected cities and the ways of using finance models and partnerships with the private sector. After an overview of the financial and revenue sources of Tehran Municipality during recent years (2015-2019), in the next step of the present study, with using fuzzy method and based on the opinion of experts, identified financial and revenue sources in terms of sustainability and feasibility indicators has been studied. The results show that among the twelve main sources, respectively, sources from public-private partnerships, operating revenues and financing through the issuance of bonds and sukuk with their related sub-sources are in a better position in terms of sustainability and feasibility indicators.

Keywords: Municipality, Financial and Revenue Sources, Method of Financing, Sustainability Indicators, Feasibility Indicators.

Received: 2021. May. 09, Accepted: 2021. September. 01.

*Assistant Prof., Department of Insurance, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. (Corresponding Author). E-Mail: saeedsb@yahoo.com

**Ph.D. Candidate in Financial Management, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-Mail: h.abdoh.tabrizi@gmail.com

***Lecturer, Department of Management and Economics, Sharif University of Technology, Tehran, Iran. E-Mail: hamed_monajem2005@yahoo.com

بررسی تطبیقی منابع و شیوه‌های تأمین مالی شهرداری تهران با برخی از شهرهای جهان

سعید اسلامی بیدگلی*، حسین عبده تبریزی**، حامد منجم***

مقاله پژوهشی

چکیده

هدف پژوهش حاضر شناسایی و معرفی منابع مالی و درآمدی برخوردار از شاخص‌های پایداری و امکان‌پذیری برای شهرداری تهران از طریق مطالعه منابع مالی و درآمدی سایر شهرداری‌های موفق جهان می‌باشد. در عصر حاضر و با افزایش جمعیت شهرنشین، یکی از مسائل مهم شهرداری‌ها در سراسر جهان، ایجاد منابع کافی جهت تأمین مصارف مربوط به ارائه خدمات شهری و همچنین ایجاد، توسعه و نگهداری زیرساخت‌های شهری می‌باشد، چالشی که شهرداری تهران نیز طی چند دهه گذشته با آن روبرو بوده‌است. با توجه به تجربه اندک بهره‌گیری از ظرفیت بازارها، نهادها و ابزارهای مالی و جدید بودن ادبیات مربوط به خصوصی‌سازی و مشارکت با بخش خصوصی در شهرداری‌های کشور، بررسی تجارب شهرداری‌های سایر کشورها می‌تواند در این حوزه راه‌گشا باشد. از این رو مقاله حاضر به بررسی منابع مالی و درآمدی عمده ده شهر منتخب و چگونگی بهره‌گیری از الگوهای تأمین مالی و مشارکت با بخش خصوصی می‌پردازد. پس از بررسی اجمالی وضعیت منابع شهرداری تهران طی سنوات اخیر (۱۳۹۴-۱۳۹۸)، در گام بعدی پژوهش حاضر با استفاده از روش فازی و بر اساس نظر خبرگان، منابع مالی و درآمدی شناسایی شده به‌لحاظ برخورداری از شاخص‌های پایداری و امکان‌پذیری بررسی گردیده‌اند. نتایج بررسی نشان می‌دهد در میان دوازده منبع اصلی به‌ترتیب منابع حاصل از محل مشارکت عمومی- خصوصی، درآمدهای عملیاتی و تأمین مالی از طریق انتشار اوراق و صکوک و زیرمنبع‌های مربوطه به‌لحاظ برخورداری از شاخص‌های پایداری و امکان‌پذیری وضعیت بهتری دارند.

کلیدواژه‌ها: شهرداری؛ منابع مالی و درآمدی؛ شیوه تأمین منابع؛ شاخص‌های پایداری؛ شاخص‌های امکان‌پذیری.

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۲/۱۹، تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۶/۱۰.
* استادیار، گروه بیمه، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول).

E-Mail: saeedsb@yahoo.com

** مدرس، گروه مدیریت، دانشگاه صنعتی شریف، تهران، ایران.

E-Mail: h.abdoh.tabrizi@gmail.com

*** دانشجوی دکتری مدیریت مالی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

E-Mail: hamed_monajjem2005@yahoo.com

۱. مقدمه

بر اساس مطالعه تاپفر^۱ (۲۰۰۰) با اوج‌گیری نگرانی‌ها از عواقب فعالیت‌های انسانی برای کره زمین، بر پایه قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل در اواخر سال ۱۹۸۳، کمیسیون جهانی به ریاست برانتلند^۲ نخست وزیر وقت نروژ جهت بررسی جامع مسائل زیست‌محیطی و توسعه جهانی تشکیل شد [۳۷]. این کمیسیون گزارش نهایی خود را تحت عنوان «آینده مشترکمان»^۳ در سال ۱۹۸۷ منتشر نمود و از آن به بعد واژه‌های توسعه پایدار که بحث محوری این گزارش را تشکیل می‌داد، مقبولیت و رواج گسترده‌ای یافت. کمیسیون برانتلند توسعه پایدار را چنین تعریف می‌نماید: توسعه پایدار توسعه‌ای است که بتواند نیازهای نسل حاضر را بدون تخریب و یا آسیب‌رساندن به تأمین نیازها و خواسته‌های نسل‌های آینده تأمین نماید [۳۱]. به عبارت دیگر توسعه‌ای مورد نظر است که به همراه برآورده ساختن نیازهای نسل‌های کنونی با منافع نسل‌های آینده سازگار و هماهنگ باشد.

امروزه شهرداری‌ها به‌عنوان سکنداران مدیریت کلان‌شهرها رسالت و مأموریت ایجاد بهبود کیفیت زندگی شهروندان را برعهده دارند. این امر میسر نیست مگر آنکه یکی از ابعاد اصلی این چرخه مدیریتی که تأمین منابع مالی و درآمدهای پایدار مستمر برای اجرای پروژه‌های شهری است، صورت وقوع باید [۳۲]. دستیابی به منابع مالی و درآمدی پایدار شهری زمانی از اهمیت دوچندان برخوردار می‌شود که طبق نظر کارشناسان، ساختار مالی و درآمدی شهری می‌تواند نحوه توسعه آتی آن را از نقطه‌نظر پایداری رقم زند [۱۶]. در همین راستا، دستیابی به منابع مالی و درآمدی پایدار برای تأمین هزینه‌های جاری و عمرانی شهر، از مهم‌ترین عوامل پایداری شهری است که امکان سرمایه‌گذاری در نظام زیرساخت‌های شهر را فراهم می‌کند [۱۲].

منابع مالی و درآمدی شهرداری‌های ایران در طول دوره‌های متفاوت دارای ترکیب و وزن‌های مختلف بوده است. تا قبل از سال ۱۳۶۲ دولت سهم بزرگی در تأمین مالی شهرداری‌های کشور بر عهده داشت. در قانون بودجه همان سال، پیش‌بینی شد که ظرف مدت سه سال شهرداری‌ها به خودکفایی مالی برسند [۴۱]. تصویب طرح خودکفایی شهرداری‌ها در قانون بودجه سال ۱۳۶۲، بدون توجه به مبانی نظری حاکم بر روابط مالی دولت و شهرداری‌ها و ادامه این سیاست در سال‌های بعدی، وضعیت مالی شهرداری‌های کشور را در شرایط حادی قرار داد. کاهش وابستگی مالی شهرداری‌ها به دولت و همچنین تشدید مسائل و مشکلات شهرها در نتیجه رشد جمعیت و مهاجرت، شرایط کار و مدیریت صحیح منابع و مصارف را برای متولیان امور شهرداری‌ها دشوار ساخته است [۳]. این مسئله باعث شده تا طی دهه‌های اخیر، شهرداری تهران به‌منظور تأمین

^۱ Topfer, K

^۲ Bruntland

^۳ Our Common Future

منابع مورد نیاز خود و بدون چاره‌اندیشی درست، به‌ناچار به سمت انتخاب منابع مالی و درآمدی کم‌تر پایدار حرکت کند. نگاهی به ساختار مالی و درآمدی شهر تهران نشان می‌دهد که بین منابع و شیوه‌های عمده کسب درآمد و تأمین مالی این شهر و سایر شهرهای دنیا تفاوت‌هایی وجود دارد. هرچه که منابع مالی و درآمدی شهر پایدارتر باشد، برنامه‌ریزی و آینده‌نگری برای شهر کارتر، باثبات‌تر و کم‌هزینه‌تر خواهد بود. بدیهی است که اتکا به منابع غیرقابل‌پیش‌بینی، حتی با میزان و حجم بالا، مقوله برنامه‌ریزی را با مشکل مواجه خواهد کرد.

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

توسعه پایدار شهری

دو مفهوم «پایداری شهری» و «توسعه پایدار شهری» غالباً به دلیل نزدیکی معنی آن‌ها به جای یکدیگر به کار می‌روند و همچنین یکی از محدودیت‌های مفهوم توسعه پایدار شهری ابهام در معنی پایداری است که موجب شده در مفهوم توسعه پایدار شهری نیز نوعی عدم قطعیت مشاهده گردد. برای تمایز بین این دو باید توجه داشته باشیم که کلمه «توسعه» در توسعه پایدار شهری نشانگر فرایندی است که در طی آن پایداری می‌تواند اتفاق بیافتد اما پایداری مجموعه‌ای از وضعیت‌هاست که در طول زمان دوام دارد [۲۳]. تعریفی که می‌توان از توسعه پایدار شهری ارائه داد، این گونه است: فرایند تغییر تراکم و کاربری اراضی شهری جهت رفع نیازهای اساسی مردم در زمینه مسکن، حمل و نقل، فراغت و جزو آن به گونه‌ای که شهر قابل سکونت و زندگی، از نظر اقتصادی مطلوب و پایدار و از نظر اجتماعی دارای برابری باشد به نحوی که این تغییرات فناورانه، حفظ اشتغال، مسکن و شرایط زیست محیطی مناسب را در بر داشته باشد [۱۹].

یکی از مؤلفه‌های مهم در تحقق توسعه پایدار شهری، پایداری منابع مالی و درآمدی شهر می‌باشد [۴۲]. با توجه به رویکرد پژوهش حاضر در بررسی نظام مالی و درآمدی شهرداری، پایداری منابع مؤلفه‌ای است که می‌بایست در حوزه مدیریت منابع مالی و درآمدی شهرداری‌ها مورد توجه ویژه قرار گیرد. همچنین امکان کسب درآمد و تأمین مالی در شرایط اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی ایران نیز عامل بسیار مهمی در معرفی منابع مالی و درآمدی مناسب خواهد بود [۵]. برای سنجش میزان پایداری و امکان‌پذیری منابع مالی و درآمدی شاخص‌هایی به شرح جدول شماره (۱) مطرح می‌باشد:

جدول ۱. شاخص‌های پایداری و امکان‌پذیری مطرح برای منابع مالی و درآمدی /۴۰/

شاخص‌های پایداری	شاخص‌های امکان‌پذیری
تداوم‌پذیری مطلوبیت انعطاف‌پذیری مشارکت‌پذیری محله‌پذیری	بستر سیاسی بستر فرهنگی برخوردار از زیرساخت‌های لازم (فناوری، امکانات جانبی و) قوانین و اختیارات شهرداری‌ها در ایران شریعت (عدم مغایرت با مبانی اسلامی)

علی‌رغم این که منابع مالی و درآمدی شهرداری‌ها به‌صورت مختلف قابل حصول است اما همه آن‌ها از خصوصیات پایداری برخوردار نیستند [۲۴]. همچنین امکان کسب درآمد و تأمین مالی در سطح قابل قبول از محل برخی منابع پایدار، مقدور نمی‌باشد [۱۳]. مبانی مختلف نظری و تجربی، گویای یک موضوع مشترک در مدیریت منابع و مصارف شهری است. همه شهرداری‌ها از یکسو دغدغه افزایش منابع مالی و درآمدی را دارند و از سوی دیگر با لزوم مدیریت صحیح مصارف و کنترل هزینه‌ها مواجه‌اند [۲۱]. در تهران و سایر کلان‌شهرهای کشور به‌دلیل کمبود زیرساخت‌های مناسب شهری و لزوم توسعه زیرساخت‌ها، منابع پایدار فعلی جوابگوی تأمین مالی بسیاری از پروژه‌های شهری نبوده و مدیریت شهری را با مشکلاتی در خصوص تأمین منابع مواجه نموده‌است [۲۵]. این امر اهمیت یافتن ابزارها و الگوهای تأمین مالی مناسب به لحاظ برخوردار از شاخص‌های پایداری و امکان‌پذیری را بیش از پیش نمایان نموده‌است. در ادامه ضمن بررسی تطبیقی منابع مالی و درآمدی عمده و تدابیر اخذشده در شهرداری‌های دنیا، به شناسایی ظرفیت‌های بازارها، ابزارها و نهادهای مالی و شیوه‌های بهره‌گیری از الگوهای تأمین مالی از طریق مشارکت بخش خصوصی پرداخته می‌شود.

بررسی منابع مالی و درآمدی در شهرداری‌های دنیا

زیرساخت‌های شهری جهت تأمین سلامت اقتصادی، اجتماعی و محیطی شهرها ضروری است. به‌طور کلی شهرداری‌ها در تمامی کشورها به‌دنبال ایجاد سیستمی علمی و عملیاتی برای کسب منابع مالی و درآمدی هستند و تلاش می‌کنند با استفاده از این سیستم و راهکارهای مکمل، نوسانات منابع مالی و درآمدی خود را به حداقل برسانند [۴۳]. در این میان نکته مهمی که باید به آن پرداخته شود، تناسب میان وظایف شهرداری و منابع آن است. به عبارت دیگر، هر چه وظایفی که بر عهده شهرداری گذاشته می‌شود بیشتر باشد، باید منابع بیشتری نیز به آن اختصاص یابد. بنابراین مقایسه مستقیم منابع (منابع مالی و درآمدی) در دولت‌های محلی در کشورهای مختلف با شهرداری‌های کشورمان بدون در نظر گرفتن شرح وظایف آن‌ها منطقی به نظر نمی‌رسد [۱۸]. بررسی منابع مالی و درآمدی و رویه‌های گوناگون شهرداری‌ها در کشورهای مختلف، جهت کسب دانش و بهره‌گیری از تجارب موفق برای انجام برنامه‌ریزی‌های دقیق‌تر،

امری ضروری به‌شمار می‌رود. از این رو در این مطالعه به بررسی عملکرد ده شهر منتخب در خصوص نحوه تأمین منابع مالی و درآمدی پرداخته شده‌است. در انتخاب این شهرها تلاش شده تا شهرهایی از قاره‌های امریکا، اروپا و آسیا انتخاب شوند که ضمن برخورداری از سطح مطلوب عملکرد، بیشترین مشابهت‌ها را به‌لحاظ وسعت، جمعیت و کانون توجه بودن با تهران داشته و قابلیت الگوپذیری برای شهر تهران را داشته باشند.

بررسی منابع شهرهای منتخب در قاره آمریکا

در اغلب شهرهای کشورهای پیشرفته قاره امریکا بر اساس بودجه‌ای که به تأیید و تصویب نمایندگان مردم شهر در پارلمان شهری رسیده، میزان و زمان وصول مالیات‌ها و عوارض مربوط به شهر تعیین می‌گردد. این مالیات‌ها و عوارض بر بسیاری از اجناس و کالاهای مصرفی، خدمات، زمین، مسکن و نیز دریافت هزینه‌های مربوط به نظیف شهر و مواردی از این قبیل وضع می‌شود [۱۶]. در ادامه به بررسی دو شهر از کشور کانادا (اتاوا به‌عنوان پایتخت و تورنتو به‌عنوان پرجمعیت‌ترین شهر) و شهرهای بزرگ برخی ایالت‌های کشور ایالات متحده (شیکاگو، لس‌آنجلس و نیویورک) پرداخته و نحوه تأمین منابع مالی و درآمدی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

اتاوا: اتاوا پایتخت کشور کانادا و چهارمین شهر بزرگ این کشور با جمعیتی بالغ بر یک میلیون و سیصد هزار نفر است. براساس گزارش مربوط به بودجه سال ۲۰۱۸، بودجه به دو بخش عملیاتی و سرمایه‌ای تقسیم می‌شود. بودجه عملیاتی یا بودجه صفر برای هزینه‌های روزمره یا عملیاتی مانند هزینه‌های خدمات اجتماعی، حمل‌ونقل و سایر موارد استفاده می‌شود. بودجه سرمایه‌ای برای ساخت و بهبود زیرساخت‌ها شهری (آب و فاضلاب، بزرگراه‌ها، آتش‌نشانی و ...) استفاده می‌شود [۲۷].

مصادیقی از مدیریت مالی دقیق در اتاوا

تعیین نرخ مالیات: پایدارسازی عایدی از این محل با ایجاد تعادل میان نرخ و پایه مالیات اوراق قرضه سبز^۱: اختصاص منابع حاصل به تأمین مالی پروژه‌های حوزه انرژی‌های پاک حفظ سطح اعتباری: کسب بالاترین رتبه اعتباری ممکن توسط مؤسسسات رتبه‌بندی

طرح برنامه‌ریزی بلندمدت مالی^۲: یک برنامه جامع مدل‌محور برای پیاده‌سازی اقدام‌پژوهی در خصوص پایدارسازی منابع مالی و درآمدی

1 green bond

2 LRFP (Long- Range Financial Plan)

تورنتو: تورنتو مرکز استان انتاریو^۱ و پرجمعیت‌ترین شهر کشور کانادا با جمعیتی در حدود شش میلیون نفر است. عمده منابع درآمدی شهر، عوارض و مالیات می‌باشد. بیشترین مالیات، مالیات بر املاک است. در کنار بودجه عملیاتی سالیانه، نوع دیگری از بودجه تحت عنوان بودجه سرمایه‌ای نیز برای بازه‌های زمانی چندساله به تصویب رسیده و البته به تفکیک میزان مشخصی از منابع و مصارف برای هر سال لحاظ و مشخص می‌گردد. آخرین بودجه سرمایه‌ای مصوب مربوط به بازه زمانی ده ساله ۲۰۱۸ لغایت ۲۰۲۷ می‌باشد، در حقیقت این بودجه منابع مورد نیاز جهت پروژه‌های عظیم شهری که از بازه زمانی چندساله برخوردارند، را تعیین می‌کند [۳۸].

اجرای طرح برنامه‌ریزی بلندمدت مالی در تورنتو: در سال ۲۰۱۷ به جهت ارتقاء پایداری منابع مالی و درآمدهای شهری مورد بررسی قرار گرفت.

شیکاگو: شیکاگو بزرگ‌ترین شهر ایالت ایلینوی^۲ است. شیکاگو با جمعیتی بالغ بر نه و نیم میلیون نفر، سومین شهر پرجمعیت در ایالات متحده است. بالغ بر چهل درصد منابع پیش‌بینی شده در بودجه پیشنهادی سال ۲۰۱۹ از محل اشخاص حقوقی و شرکت‌ها تأمین می‌شود. بخشی از منابع سرمایه‌ای شهر در خارج از بودجه عملیاتی و یکساله شهر ملحوظ گردیده است. این منابع از نوع سرمایه‌ای بوده و به پروژه‌های برنامه‌ریزی شده در خصوص زیرساخت‌های شهری مربوط می‌شود. این منابع در بودجه‌ای جداگانه تحت عنوان «برنامه بهبود سرمایه^۳» طرح و بررسی شده است. این بودجه روند برنامه‌ریزی شده و مشخص منابع را حسب یک برنامه پنج ساله تشریح کرده و سالانه به‌روز می‌شود. پروژه‌های برنامه‌ریزی شده بیشتر مربوط به حوزه‌های آب و فاضلاب، فضای سبز شهری، امکانات شهری، زیرساخت‌های شهری و بهبود محدوده نمایندگان محلی^۴ را شامل می‌گردد [۹۱۰].

معرفی تأمین مالی از طریق تعدیل مالیات: وقتی یک منطقه شهری به‌عنوان منطقه هدف جهت اجرای پروژه‌های شهری خاص تعیین می‌گردد، ارزش دارایی بر اساس همه املاک و مستغلات موجود در آن محدوده در آن زمان به‌عنوان «ارزش پایه» تعیین می‌شود. واضح است که پس از اجرا و بهره‌برداری، ارزش پایه دچار تغییر خواهد شد و به‌سبب افزایش ارزش املاک و مستغلات موجود و توسعه طرح‌ها و املاک جدید در بازه زمانی اجرای پروژه، نهایتاً درآمد حاصل از مالیات نیز افزایش خواهد یافت. این افزایش محتمل ارزش دارایی‌ها می‌تواند دلیلی برای مطالبه مالیات بیشتر و همچنین مبنایی برای انتشار اوراق بهادار به پشتوانه جریانات آتی مالیاتی باشد.

1 Ontario

2 Illinois

3 Capital Improvement Program

4 Aldermen

لس‌آنجلس: لس‌آنجلس بزرگترین شهر ایالت کالیفرنیا و دومین شهر پرجمعیت ایالات متحده پس از نیویورک است. جمعیت لس‌آنجلس بالغ بر سیزده میلیون و صد هزار نفر تخمین زده می‌شود. عمده منابع درآمدی شهر در بودجه پیشنهادی سال ۲۰۱۹ مالیات بر املاک است. برخلاف شهر شیکاگو که در آن برای تأمین منابع سرمایه‌ای شهر بودجه‌ای جداگانه و در خارج از بودجه عملیاتی و یکساله شهر در نظر گرفته می‌شود. در شهر لس‌آنجلس یک سرفصل مجزا تحت عنوان مشابه «برنامه بهبود سرمایه‌ای»^۱ لحاظ گردیده است. مصارف این سرفصل از نوع سرمایه‌ای بوده و به پروژه‌های برنامه‌ریزی شده در خصوص زیرساخت‌های شهری مربوط می‌شود. با توجه به سطح قابل قبول زیرساخت‌های موجود شهری، مساله مرمت و نگهداری از زیرساخت‌های موجود از اهمیت برخوردار بوده و همچنین پروژه‌هایی در زمینه‌های متنوع زیست‌محیطی (تصفیه فاضلاب، شهر سبز، کنترل صحرا و ...)، سرگرمی، هنری، فرهنگی، تاریخی و شهر دیجیتال در نظر گرفته شده است. اجرای پروژه‌هایی از این دست موجب ارتقاء کیفی سطح زندگی، ترغیب و جذب گردشگر و نهایتاً ارتقاء درآمدهای شهرداری خواهد شد.

اعمال سیاست‌های مالی: اتخاذ مجموعه‌ای از سیاست‌ها به منظور بهبود و کنترل مستمر عملکرد سیاست‌های مصوب عبارتند از: سیاست مدیریت منابع، سیاست کاهش هزینه‌ها، سیاست بهبود و کاهش نرخ تأمین مالی، سیاست‌های مرتبط با حوزه تأمین مالی صندوق‌های بازنشستگی، سیاست‌هایی در قبال صندوق‌های ذخیره و مدیریت سطح ذخائر و سیاست‌های حفظ و ارتقاء اعتبار مالی شهرداری [۱۱].

نیویورک: نیویورک پرجمعیت‌ترین شهر ایالت نیویورک و ایالات متحده است. عده‌ای به دلیل اهمیت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی منحصر به فرد نیویورک، این شهر را پایتخت جهان نامیده‌اند. مطابق آمار سال ۲۰۱۸ نیویورک و مناطق حومه آن جمعیتی در حدود بیست میلیون نفر داشته است. شهرداری نیویورک بالاترین بودجه را در میان شهرداری‌های ایالات متحده دارد. عمده منابع درآمدی شهر، عوارض و مالیات می‌باشد [۳۴]. مدیریت شهری در کنار تصویب بودجه سالیانه، یک برنامه استراتژیک ده ساله نیز جهت پروژه‌ها و طرح‌های زیرساختی شهر لحاظ می‌کند که آخرین برنامه مربوط به بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۷ می‌باشد. با توجه به این که نیویورک از نظر توسعه‌یافتگی جزء شهرهای پیش‌تاز در دنیا می‌باشد، در تأمین مالی برای پروژه‌های شهری در این شهر، ابزارها و رویکردهای توسعه‌یافته و در سالیان گذشته مورد استفاده قرار گرفته‌است که از آن جمله می‌توان به اوراق قرضه شهرداری اشاره کرد که در دو نوع تعهدات عمومی^۲ و اوراق درآمدی^۳ در پروژه‌های متعددی مورد استفاده قرار گرفته‌اند. به منظور تسهیل فعالیت‌های مالی شهرداری نیویورک برخی نهادهای مالی به وجود آمده‌اند که به‌طور خاص در

1 City's Capital Improvement Expenditure Program (CIEP)

2 General Obligation

3 Revenue Bonds

این زمینه به ارائه خدمات می‌پردازند. از جمله بانک ملون^۱ که به ارائه خدمات بانکی به شهرداری نیویورک پرداخته و بانک اوراق شهرداری^۲ که از نهادهای مالی قدرتمند می‌باشد. این بانک علاوه بر آن که به جمع‌آوری عوارض متعلق به شهرداری می‌پردازد، به پذیره‌نویسی اوراق قرضه منتشرشده توسط شهرداری و خرید و فروش آن مشغول می‌باشد.

نقش و جایگاه مشارکت بخش خصوصی در پروژه‌های شهری: مشارکت بخش خصوصی ابتدا برای پروژه‌های حمل و نقل و آب و فاضلاب به کار گرفته شده بود. این نوع مشارکت اکنون در بخش‌های حمل‌ونقل، آب‌وفاضلاب، انرژی، مدیریت مالی، آموزش و توسعه شهری وجود دارد. پروژه‌هایی که در شهر نیویورک با همکاری بخش خصوصی اجرا می‌گردد، بیشتر پروژه‌های بازسازی و کمتر احداث و ایجاد اماکن، خیابان و ایستگاه مترو جدید است.

در جدول شماره (۲) خلاصه‌ای از منابع مالی و درآمدی شهرهای بررسی شده در قاره امریکا ارائه گردیده‌است.

جدول ۲. منابع عملیاتی و سرمایه‌های شهرهای قاره آمریکا (بودجه مصوب شهرها سال‌های ۲۰۱۷-۲۰۲۰)

شهر	منابع مالی و درآمدی	
	بودجه سرمایه‌ای	بودجه عملیاتی
اتاوا	ذخایر سرمایه‌ای ۴۵٪ تأمین مالی برپایه بدهی ۲۰٪ درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری ۵٪ عواید نقدی یا تعهدی حاصل از اجرای پروژه‌ها ۵٪ مشارکت بخش خصوصی ۵٪ منابع انتقالی از دولت فدرال و مرکزی ۲۰٪	مالیات بر دارایی ۵۱٫۵٪ عوارض شارژ و خدمات ارائه شده ۲۴٫۵٪ کمک‌های دولتی ۱۹٫۶٪ پرداخت‌های ایالتی و محلی ۵٫۵٪ ذخایر ۱٫۷٪
نیویورک	اوراق قرضه شهرداری ۳۱٪ مشارکت بخش خصوصی ۲۸٪ امتیاز ۱۰٪ خصوصی سازی ۸٪ منابع انتقالی از دولت فدرال و مرکزی ۲۰٪	مالیات‌ها و درآمد محلی ۴۰٪ مالیات بر املاک عمومی ۲۹٪ کمک‌های مالی دولت ایالتی ۱۶٪ کمک‌های مالی دولت فدرال ۹٪ منابع ذخیره شده از سال قبل ۴٪ درآمد صندوق‌های داخلی ۱٪
تورتو	عواید نقدی یا تعهدی حاصل از اجرای پروژه‌ها ۸٪ ذخایر ناشی از سرمایه‌گذاری ۱۰٪ تأمین مالی برپایه بدهی (وام، اوراق قرضه و...) ۳۰٪ جریان نقدی پروژه‌ها پس از مرحله بازگشت سرمایه ۴٪ کمک‌های دولت‌های محلی و ایالتی ۲۰٪ مشارکت بخش خصوصی ۲۰٪	مالیات بر املاک ۲۸٪ پرداخت‌های ایالتی و محلی ۲۱٪ بهای خدمات سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی ۱۱٪ عوارض شارژ و خدمات ارائه شده ۸٪ مالیات نقل و انتقال زمین شهری ۷٪ ذخایر ۴٪

1 The Bank of New York Mellon
2 Municipal Bonds Bank

منابع مالی و درآمدی		شهر
بودجه سرمایه‌ای	بودجه عملیاتی	
	نقل و انتقالات حاصل از درآمد سرمایه گذاری ٪۴	
انتشار اوراق ٪۲۲ لیزینگ ٪۵ صندوق عمومی ٪۴ صندوق‌های تخصصی (فاضلاب، ترانزیت محلی، حمایت از حیات وحش و ...) ٪۶ مشارکت بخش خصوصی ٪۳۰ منابع انتقالی از دولت فدرال و مرکزی ٪۳۰	مالیات بر املاک ٪۲۲٫۱ منابع تخصیص یافته از محل سایر آژانس‌های دولتی ٪۷ مالیات بر بهره‌مندی و مصرف خدمات شهری (آب، برق، گاز و ...) ٪۶٫۱ مالیات بر مشاغل تجاری ٪۹٫۲ حق الامتياز و... (بجز مواردی که متولی دیگری دارد یا قبلاً اخذ شده) ٪۱۰٫۱ سایر هزینه‌ها و مالیات‌ها شامل (جریمه‌های پارکینگ، مالیات مستند و ...) ٪۱۴٫۹ مالیات بر فروش ٪۵٫۶ درآمد از محل ادارات اختصاصی ٪۴٫۹ درآمد حاصل از سیستم فاضلاب ٪۱۰٫۶ متفرقه (عواید صندوق ویژه شهر و ...) ٪۹٫۵	لس آنجلس
منابع سرمایه‌گذاری‌های محلی ٪۱۰ بودجه ایالتی ٪۱۱ بودجه دولتی ٪۴ منبع حاصل از تعدیل مالیات ٪۲۵ منابع حاصل از سرمایه‌گذاری در حوزه آب و فاضلاب ٪۱۲ مشارکت بخش خصوصی ٪۲۰	کمک‌های مالی ایالتی و محلی ٪۱۶ مالیات بر املاک ٪۱۹ مالیات بر فروش ٪۴ جریمه ٪۳ مالیات بر درآمد ٪۳ سایر درآمدهای غیر مالیاتی ٪۶ عواید حاصل از خدمات فاضلاب و آب ٪۱۰ سایر مالیات‌های محلی ٪۱۱ جابجایی هوایی ٪۱۵	شیگاگو

بررسی منابع شهرهای منتخب در قاره اروپا

براساس پژوهش آخوندی و زنوز (۱۳۸۴)، در کشورهای اروپایی عموماً دولت‌های مرکزی و محلی در عواید مالیات بر درآمد، مالیات بر ارزش افزوده^۱ و مالیات‌های دیگر شریک‌اند و دولت‌های محلی در تعیین نرخ این مالیات‌ها آزادی عمل ندارند و دولت مرکزی سهم معینی از مالیات‌های ملی را به دولت‌های محلی اختصاص می‌دهد که این‌گونه درآمدها را درآمدهای

1 VAT: Value Aded Tax

اختصاص یافته تلقی می‌کنند [۴]. بر اساس مطالعه انجام یافته توسط مرکز اطلاعات علمی و تخصصی مدیریت شهری (۱۳۹۱) نوع مدیریت شهری که در اروپا مورد استفاده قرار می‌گیرد می‌باید با چرخه زندگی شهرنشینی که افزایش و کاهش رشد محیط‌زیست شاخصه آن است، سازگار باشد. امری که در کشورهای در حال توسعه هنوز جدی گرفته نشده است و در اولویت‌های شهرداری‌ها جایگاهی ندارد [۳۳].

پاریس: یکی از شهرهای مهم کشور فرانسه، شهر پاریس می‌باشد که پایتخت کشور فرانسه است. این شهر یکی از شهرهای پیشروی جهان در زمینه‌های اقتصاد، فرهنگ، هنر، سیاست، تحصیل، تفریحات، مد و علم است. شهر پاریس فرانسه بزرگ‌ترین شهر اقتصادی اروپا و پنجمین شهر اقتصادی جهان از نظر سطح تولید ناخالص داخلی است. شهر پاریس با جمعیتی بالغ بر دوازده و نیم میلیون نفر یکی از پرجمعیت‌ترین شهرهای اروپا محسوب می‌شود. شهر پاریس از شناخته‌شده‌ترین مقصدهای گردشگران جهان می‌باشد و سالانه ده‌ها میلیون نفر توریست از پاریس بازدید می‌کنند. در این شهر تعداد زیادی از آثار دیدنی، موسسات و پارک‌های مشهور جهان وجود دارد. شهر پاریس همچنین با دارا بودن ۴۷۰,۰۰۰ درخت سرسبزترین پایتخت اروپا شناخته شده است. پاریس از سال ۱۸۳۴ دارای شهرداری است. شهردار در راس هرم شهرداری قرار دارد که رئیس شورای شهر نیز محسوب می‌شود. پاریس به بیست‌ودو منطقه شهری تقسیم شده است که هر کدام دارای شهردار می‌باشد. به علاوه شورای محلی نیز در هر محله در درون مناطق شهری وجود دارد که به شهردار هر منطقه کمک می‌کند [۲۸].

امور مالی شهرداری پاریس: عمده منابع درآمدی شهرداری پاریس در سال مالی ۲۰۱۹ از محل مالیات بر املاک و مالیات فروش حاصل شده است. سایر اقلام تأثیرگذار در منابع شهرداری پاریس، منابع حاصل از محل حق امتیاز کسب و کار^۱ (فرانشیز)، خدمات شهری، مالیات بر متل و هتل هستند و بقیه موارد مانند مالیات بر نوشیدنی، درآمدهای مراکز تفریحی و سایر موارد درصد بسیار کمی از منابع را پوشش می‌دهند (سایت شهرداری پاریس). همانطور که پیش‌تر اشاره شد شهر پاریس سرسبزترین پایتخت اروپا شناخته شده است. این شهر سابقه تأمین مالی از طریق اوراق سبز و صرف هزینه در خصوص مدیریت پسماند شهری را دارد.

برلین: برلین پایتخت کشور آلمان با جمعیتی بالغ بر شش میلیون و صد و چهل هزار نفر بزرگ‌ترین شهر هم از لحاظ جمعیت و هم از لحاظ مساحت در این کشور است و در کل اتحادیه اروپا بعد از خروج بریتانیا مقام اول را دارد. بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد در آلمان، شهرداری‌ها به دلیل آنکه از طریق درآمدهای محلی خود قادر به تأمین تمامی هزینه‌های شهر و شهرداری نمی‌باشند، در مقاطعی از کمک‌های دولتی استفاده می‌نمایند. عمده منابع درآمدی شهر

^۱ Franchise

برلین مالیات می‌باشد. این آیتام در سال ۲۰۱۷ به میزان ۵۶ درصد منابع درآمدی بوده و انواع مختلفی را شامل می‌شود [۳۹].

خدمات ارائه شده شهرداری برلین شامل حمل و نقل و ارتباطات، خدمات تجاری، آموزش، جنگل‌داری، امنیت اجتماعی و خانواده، خدمات عمومی، بهداشت و محیط زیست و سایر موارد می‌شود. بودجه نهادها و حکومت‌های محلی در آلمان از دو بخش جاری و سرمایه‌ای تشکیل می‌شوند. محل تأمین بودجه سرمایه‌ای، درآمدهای سرمایه‌ای هستند که از محل کمک‌های بلاعوض دولت، سرمایه‌گذاری و عواید حاصل از فروش، تأمین شده است. بودجه سرمایه‌ای به مصارف پروژه‌های شهری تعلق می‌گیرد [۶].

مصادیقی از مدیریت مالی دقیق در برلین

پایداری مالی: براساس قانون اساسی آلمان، در شرایط نامساعد مالی، شهرداری‌ها باید از نظر مالی بتوانند وظایف خود را ضمن استقلال مالی انجام دهند.

مدیریت نقدینگی و وجه نقد: ریسک نقدینگی از طریق توافق‌های دو جانبه و متقابل که تمام بخش‌های ایالت را به هم متصل کرده، کاهش می‌یابد.

سیستم گسترده عدالت مالی^۱: این سیستم در راستای جبران نابرابری‌های مالی عمل می‌کند. این چارچوب مستلزم داشتن یک بازتوزیع‌کننده قوی برای انتقال برخی از درآمدهای مالیاتی در سطوح مختلف و کاهش شکاف در توانایی مالی بین بخش‌های مختلف ایالت می‌باشد.

اعمال محدودیت بدهی از سال ۲۰۲۰: از سال ۲۰۲۰، مدیریت شهری مجبور است بودجه خود را بدون در نظر گرفتن بدهی جدید، ارائه دهد.

کاهش موفقیت‌آمیز هزینه‌ها: سیاست‌های کنترلی در خصوص ورود مهاجران و افزایش جمعیت شهر حفظ اعتبار بالا: کسب بالاترین رتبه اعتباری توسط برلین از موسسه رتبه‌بندی فیتچ^۲ [۱۴].

لندن: لندن پایتخت انگلستان و پادشاهی متحد بریتانیا است. این شهر همچنین با جمعیتی بالغ بر چهارده میلیون و دویست و پنجاه و هفت هزار نفر در سال ۲۰۱۸، بزرگ‌ترین و پرجمعیت‌ترین شهر در بریتانیا و بزرگترین ناحیه شهری از نظر مساحت در اروپا نیز هست. بودجه شهر لندن به دو بخش عملیاتی^۳ و بودجه سرمایه‌ای^۴ تقسیم می‌شود. بودجه عملیاتی برای هزینه‌های روزمره یا عملیاتی مانند هزینه‌های پرستلی، تشریفات، برق، بیمه و نیز برای بازپرداخت بدهی‌ها و

1 Extensive Financial Equalisation System

2 Fitch rating report state of berlin 2016

3 operating

4 capital

پس‌انداز در ذخایر جهت کمک به بودجه پایتخت جهت اهداف خاص مانند ایجاد ساختمان برای یک مرکز اجتماعی استفاده می‌شود. بودجه سرمایه‌ای برای ساخت و بهبود زیرساخت‌ها (میدان‌ها، جاده‌ها، آتش‌نشانی و ...) استفاده می‌شود. تقریباً یک سوم هزینه‌های پروژه‌های عمرانی و زیرساختی توسط خود شهرداری پرداخت می‌شود و مابقی سهم دولت می‌باشد. بررسی بودجه شهر لندن در سال ۲۰۱۹^۱ نشانگر این واقعیت هست که برخلاف سایر شهرهای مطرح کشورهای اروپایی و امریکایی، مالیات به تنهایی قلم اصلی در منابع مالی و درآمدی شهر نمی‌باشد و منابع حاصل از اجاره واحدهای استیجاری، کمک‌های مالی ویژه و سایر موارد در کنار مالیات می‌باشند [۱۷].

نقش و جایگاه مشارکت بخش خصوصی در پروژه‌های شهری: از مواردی که شهرداری لندن برای آن اهمیت زیادی قائل است، مشارکت بخش خصوصی در پروژه‌ها می‌باشد. زیرا اعتقاد بر آن است که با وارد شدن آن‌ها کارایی افزایش می‌یابد. مهم‌ترین ساختاری که برای مشارکت بخش خصوصی در تأمین مالی و اجرای پروژه‌ها در شهرداری لندن وجود دارد، طرح سرمایه‌گذاری خصوصی^۲ است که در زیر به اختصار معرفی می‌گردد. به بیان ساده، طرح سرمایه‌گذاری خصوصی نوعی از مشارکت عمومی - خصوصی^۳ است که به وسیله دولت‌های انگلستان و استرالیا توسعه داده شده است طرح سرمایه‌گذاری مالکیت را به صورت جزئی به بخش خصوصی منتقل می‌کند همچنین طرح سرمایه‌گذاری خصوصی یک چارچوب عملیاتی است که مسئولیت را (و نه پاسخگویی را) برای خدمات عمومی به بخش خصوصی منتقل می‌کند. روش کار در طرح سرمایه‌گذاری خصوصی به این صورت است که بخش دولتی (در اینجا شهرداری) قراردادی را با یک کنسرسیوم از بخش خصوصی منعقد می‌کند. بخش خصوصی برای تأمین مالی پروژه اقدام به انتشار اوراق قرضه شرکتی می‌کند [۳۵]. البته پروژه‌هایی نیز با بهره‌گیری از روش فاینانس خارجی در لندن اجرا شده است، در سال ۲۰۱۴ پروژه‌های بازسازی لندن^۴ و زیباسازی لندن^۵ به وسیله اخذ دو فقره وام از بانک سرمایه‌گذاری اروپا^۶ تأمین مالی شد [۳۶].

در جدول شماره (۳) خلاصه‌ای از منابع مالی و درآمدی شهرهای مورد بررسی در قاره اروپا ارائه گردیده است.

1 GLA Group Budget Proposals and Precepts 2019-20
 2 PFI: Private finance initiative
 3 PPP: public-private partnership
 4 Meridian Water
 5 Casconine
 6 European Investment Bank

جدول ۳. منابع عملیاتی و سرمایه‌های شهرهای قاره اروپا (بودجه مصوب شهرها سال‌های ۲۰۱۷-۲۰۲۰)

منابع مالی و درآمدی		شهر
بودجه سرمایه‌ای	بودجه عملیاتی	
<p>تأمین مالی برپایه بدهی (وام، اوراق قرضه و...) ۲۰٪ درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری ۱۲٪ عوائد نقدی یا تمهیدی حاصل از اجرای پروژه‌ها ۸٪ مشارکت بخش خصوصی ۲۲٪ منابع انتقالی از دولت فدرال و مرکزی ۳۰٪</p>	<p>مالیات بر املاک ۳۱,۱۷٪ مالیات فروش ۳۰,۳۴٪ منابع حاصل از محل حق امتیاز کسب و کار (فرانشیز) ۱۴,۱٪ خدمات شهری ۱۷٪ مالیات بر متل و هتل ۲,۷۴٪ سایر موارد مانند مالیات بر نوشیدنی، درآمدهای مراکز تفریحی و ... ۴,۶۵٪</p>	پاریس
<p>صندوق عمومی ۱۰٪ وجوه ویژه درآمدی ۱۵٪ مشارکت بخش خصوصی ۲۵٪ صندوق‌های سرمایه‌گذاری ۸٪ بودجه آژانس‌ها ۵٪ بودجه ایجاد از محل موسسات مالی و صرفه‌جویی شهر برلین ۸٪ منابع انتقالی از دولت فدرال و مرکزی ۳۰٪</p>	<p>مالیات بر درآمد ۱۴٪ مالیات بر ارزش افزوده ۱۴٪ سهم شهرداری از مالیات‌های وصولی دولتی ۱۵٪ مالیات وصولی شهرداری ۱۳٪ درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری ۲۳٪ بهای خدمات ۸٪ وام و سایر بدهی‌ها ۳٪ منابع انتقالی از دولت فدرال و مرکزی ۱۰٪</p>	برلین
<p>انتشار اوراق ۲۱٪ اخذ وام از بانک‌ها و موسسات مالی داخلی و خارجی ۲۰٪ منابع دولتی ۲۴٪ مشارکت بخش خصوصی ۲۵٪ خصوصی‌سازی ۱۰٪</p>	<p>اقلام مالیاتی ۳۰٪ منابع حاصل از اجاره واحدهای استیجاری ۲۰٪ کمک‌های مالی ویژه و عمومی دولت ۳۰٪ استفاده از ذخایر ۷٪ درآمدهای عمومی ۶٪ نرخ تجارت (منابع حاصل از خدمات عمومی و صندوق سرمایه‌گذاری) ۵٪</p>	لندن

منابع شهرهای منتخب در قاره آسیا

شهرهای بزرگ‌ترین قاره جهان بیشترین تنوع را به لحاظ ساختار حاکمیت، وظایف، میزان توسعه‌یافتگی، وسعت و جمعیت شهری در میان پنج قاره دارا می‌باشند. به سبب گستردگی و تنوع فراوان در ابعاد و معیارهای مختلف شهرها، نمی‌توان دسته‌بندی مشخصی ارائه کرد. کلان‌شهرهای پرجمعیت کشوری‌مانند چین و هند با جمعیت چند ده میلیونی و جغرافیای وسیع در کنار شهرهای کشورهای نفتی حوزه خلیج فارس، هریک دارای رویکردی متفاوت در ساختار دولت محلی، وظایف، وسعت و جمعیت هستند. شهرهای کشورهای ژاپن، سنگاپور و کره‌جنوبی که از شاخص‌های توسعه‌یافتگی بالایی برخوردارند مشابه سایر کشورهای پیشرفته و توسعه‌یافته، از سطح بالایی تمرکززدایی پیشرفته برخوردارند. در ادامه به بررسی دو شهر

کوالا لاپور و استانبول از منظر نحوه تأمین منابع مالی و درآمدی جهت مصارف عملیاتی و سرمایه‌ای پرداخته خواهد شد.

استانبول: استانبول بزرگ‌ترین و پرجمعیت‌ترین شهر در کشور ترکیه و مرکز فرهنگی و اقتصادی آن کشور است. جمعیت این شهر در آمار سال ۲۰۱۹ بالغ بر پانزده میلیون و شصت و هفت هزار نفر گزارش شده است. بر اساس گزارش مجمع عمومی شهرداری استانبول، بودجه سال مالی ۲۰۱۹، افزایشی بالغ بر هیجده درصد نسبت به سال قبل‌تر داشته است. امروزه ۳۵ درصد از کل سپرده‌ها و ۳۳ درصد از کل اعتبارات در ترکیه مربوطه به استانبول است. بازار بورس استانبول یک رشد نمایی را در بین بازارهای سهام در جهان تجربه کرده‌است. نکته قابل توجه این که اخیراً تصمیم گرفته‌شده تا بانک مرکزی ترکیه از آنکارا به استانبول منتقل گردد. بودجه سال ۲۰۱۹ شهرداری استانبول با رویکرد و توجهی خاص به بخش سرمایه‌ای تدوین گردیده و این بخش بالغ بر نیمی از وزن بودجه را به خود اختصاص داده است [۲۹]. تدوین بودجه براساس اولویت‌ها و نیازها انجام پذیرفته به نحوی که ارائه بهترین خدمات ممکن به شهروندان با توجه به محدودیت‌ها را مقدور سازد. بر اساس رتبه‌بندی آژانس‌های اعتباری، شهرداری استانبول بالاترین رتبه اعتباری را در میان شهرداری‌های کشور ترکیه داشته است. در بودجه شهرداری تأمین اعتبار مربوط به خدمات موسسات وابسته به شهرداری از جمله راه‌آهن برقی، تاسیسات تونل استانبول^۱ و اداره آب و فاضلاب استانبول^۲ پیش‌بینی گردیده‌است. علاوه بر این مصارف بیست و هشت شرکت خدماتی تابعه دیگر نیز در بودجه شهر استانبول ملحوظ گردیده‌است.

نقش و جایگاه شهرداری استانبول در تعامل با نهادهای مالی: شهرداری استانبول برای تأمین بخشی از کسری بودجه خود به وام‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت از بانک‌ها روی می‌آورد. این وام‌ها عمدتاً از سوی ایلربانک^۳ و یا سایر بانک‌های تجاری و نهادهای مالی بین‌المللی تأمین می‌گردد. یکی از فعالیت‌های شهرداری استانبول در راستای افزایش توان و اعتبار خود در تعاملات مالی، درخواست رتبه‌بندی از مؤسسات معتبر دنیا بوده‌است. در این راستا مؤسسات اس‌اندپی^۴ و فیتچ^۵ را می‌توان نام برد. بر اساس آخرین ارزیابی که توسط فیتچ در ۳۱ می ۲۰۱۹ انجام گرفته‌است، شهرداری استانبول در زمینه انتشار اوراق بلندمدت خارجی، بلندمدت محلی و بلندمدت ملی به ترتیب رتبه‌های (BB/منفی)، (BB/مثبت) و (AAA/پایدار) را به‌دست آورده‌است [۱۵].

1 İETT: Istanbul Electric Tramway and Tunnel

2 İSKİ: Istanbul Water and Sewerage Administration

3 İller Bank

4 S&P

5 Fitch

کوالالامپور: کوالالامپور، پایتخت رسمی کشور مالزی و بزرگ‌ترین شهر این کشور با جمعیتی بالغ بر هفت میلیون و دویست هزار نفر است. قدرت اجرایی شهرداری در دستان شهردار قرار دارد که توسط وزیر کشور برای مدت سه سال انتصاب می‌شود. سیستم بانکی از نظر اجرایی قوانین بانکداری دوگانه بوده و شامل بانکداری اسلامی و بانکداری معمولی می‌باشد [۲]. منابع پیش‌بینی شده در بودجه سال ۲۰۲۰ شهرداری کوالالامپور^۱ با عنوان «شهر شاد و سعادتمند» به دو بخش بودجه عملیاتی و سرمایه‌ای تقسیم می‌شود. ۶۱٫۵ درصد کل بودجه برای بخش عملیاتی و ۳۸٫۵ درصد برای بودجه سرمایه‌ای و به منظور توسعه و بهبود زیرساخت‌های شهری اختصاص یافته‌است. بودجه عملیاتی برای هزینه‌های روزمره یا عملیاتی مانند هزینه‌های پرسنلی، امور مربوط به تشریفات، فاضلاب شهری، مدیریت ترافیک، تنظیف شهری، رسیدگی به امور ورزش و جوانان و سایر هزینه‌های مربوط به وظایف جاری شهرداری استفاده می‌شود.

بودجه سرمایه‌ای به منظور توسعه و بهبود زیرساخت‌های شهری، صرف اعتبارات مربوط به پروژه‌های بزرگراه شهری، خاکبرداری و زهکشی خواهد شد که عمدتاً به منظور حل مشکلات ناشی از سیل و آتش‌سوزی سال‌های اخیر در اطراف پایتخت، تخصیص یافته‌است. همچنین برای بهبود وضعیت راه‌ها و معابر شهری، شهرداری با یک شرکت دانش‌بنیان در خصوص بهره‌گیری از تکنولوژی قیر لاستیک وارد همکاری شده‌است. برای مدیریت حمل‌ونقل اتوبوس شهری نیز احداث دو مسیر جدید مدنظر می‌باشد. بهبود سایر تأسیسات زیربنایی در سطح شهر از قبیل؛ ارتقاء و تجهیز سیستم اطلاعات حمل و نقل یکپارچه^۲، ارتقاء سیستم نظارت بر ترافیک، بهبود سیستم نور و روشنایی معابر و پنج پارک عمومی و مرمت و بهسازی بناهای تاریخی از دیگر برنامه‌هایی هست که در بودجه سال ۲۰۲۰ ملحوظ گردیده‌اند. همچنین در سال آینده تکمیل چهار کتابخانه نیز در راستای معرفی کوالالامپور به‌عنوان پایتخت کتاب جهان در دستور کار قرار گرفته‌است. پروژه بازسازی مرکز تجارت راجابوت^۳ که پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۲۲ به طور کامل به اتمام برسد نیز نمونه‌ای از بودجه‌ریزی بلندمدت می‌باشد [۳۰].

نقش و جایگاه شهرداری کوالالامپور در تعامل با نهادهای مالی و مشارکت بخش خصوصی: رشد اقتصادی سریع، سطح بالای سرمایه در گردش، تورم تحت کنترل و حجم پایین بدهی‌های خارجی، بانک‌های مالزی اکنون در شرایطی هستند که می‌توانند وام‌هایی با نرخ بهره کمتر پرداخت نمایند. یکی از بخش‌هایی که بانک‌ها وام بیشتری به آن پرداخت می‌کنند، پروژه‌های شهری است که بخش خصوصی مسئولیت آن را بر عهده دارد. در فوریه سال ۲۰۰۰ شرکت «ام‌وای، ای.جی»^۴ ثبت گردید تا به ارائه خدمات زیرساختی برقی برای مدت پانزده سال بپردازد.

1 DBKL: Dewan Bandaraya Kuala Lumpur

2 Integrated Transport Information System (ITIS)

3 Pasar Raja Bot

4 MY E.G. Services Bhd (MYEG)

این شرکت قراردادهایی را با شهرداری کووالامپور، پلیس و واحد حمل و نقل جاده‌ای و واحد بدهی‌ها^۱ امضا نمود. سهام این شرکت در بازار بورس به فروش گذاشته شده و مبادله می‌گردد. مشارکت بخش خصوصی در طرح‌های شهرداری از درصد بالایی برخوردار است.

در جدول شماره (۴) خلاصه‌ای از منابع مالی و درآمدی شهرهای مورد بررسی قاره آسیا ارائه گردیده است

جدول ۴. منابع عملیاتی و سرمایه‌های شهرهای قاره آسیا (بودجه مصوب شهرها سال‌های ۲۰۱۷-۲۰۲۰)

منابع مالی و درآمدی		شهر
بودجه سرمایه‌ای	بودجه عملیاتی	
انتشار اوراق قرضه ۲۱٪ استقراض داخلی و خارجی ۳۴٪ مشارکت بخش خصوصی ۱۵٪ منابع انتقالی از دولت مرکزی ۳۰٪	اقلام مالیاتی ۵۵٪ استقراض داخلی و خارجی ۲۱٪ درآمد حاصل از املاک و شرکت‌ها ۵٪ درآمد حاصل از سرمایه ۲٪ منابع انتقالی از دولت مرکزی ۱۵٪	استانبول
انتشار اوراق قرضه ۲۰٪ صکوک اسلامی (قرض الحسنه و ...) ۱۵٪ استقراض داخلی و خارجی ۲۰٪ مشارکت بخش خصوصی ۲۵٪ منابع دولتی ۲۰٪	سایر مالیات‌های اظهار شده ۲۸٪ مالیات بر دارایی ۶٪ مالیات بر اماکن تجاری ۱۲٪ کارمزد صدور مجوز فعالیت‌های تجاری ۵٪ کمک‌های مالی دولتی ۲،۶٪ درآمدهای ناشی از ارزیابی و نظارت بر ساختمان ۸٪ عوارض ناشی از صدور مجوز برای بازارهای روز و دوره‌گردان ۷٪ عوارض ناشی از صدور مجوز پارکینگ‌های خصوصی ۴٪ عوارض بر نصب تابلوهای تبلیغاتی ۴٪	کووالامپور

بررسی وضعیت منابع مالی و درآمدی شهرداری تهران (سنوات اخیر ۱۳۹۴-۱۳۹۸)

بر اساس بودجه مصوب سال ۱۳۹۸، منابع شهرداری تهران شامل سه سرفصل اصلی؛ ۱. درآمدها، ۲. منابع حاصل از واگذاری دارائی‌های سرمایه‌ای و ۳. منابع حاصل از واگذاری دارائی‌های مالی، بوده و یازده زیرفصل یا منبع عمده و هیجده گروه فرعی و هفتاد عنوان کد منابع مالی و درآمدی را پوشش می‌دهد. همچنین شیوه تأمین اعتبارات از محل هر کد به دو صورت نقدی و غیرنقدی می‌باشد. با بررسی بودجه شهرداری تهران در سنوات اخیر ملاحظه می‌گردد بخشی از عوارض ساختمانی ناپایدار (با استناد به بودجه مصوب و آمارنامه‌های رسمی شهرداری تهران) از قبیل؛ عوارض بر مازاد تراکم، عوارض بر تفکیک اراضی و ساختمانی، عوارض برالکن و پیش‌آمدگی، درآمد حاصل از تغییر کاربری‌ها و عوارض حذف پارکینگ و سایر موارد

که در تقسیم‌بندی پنج سال اخیر، در گروه «عوارض بر پروانه‌های ساختمانی» قرار گرفته‌است، بالغ بر پنجاه درصد منابع را به خود اختصاص داده در حالی که در شهرداری‌های دیگر جهان معمولاً سهم درآمد حاصل از ساخت‌وساز کمتر از پنج درصد است. در جدول شماره (۵) عمده منابع مالی و درآمدی شهر تهران ارائه گردیده‌است.

جدول ۵. گروه‌های هیجده‌گانه منابع در بودجه مصوب ۱۳۹۸ (ارقام به میلیون ریال)

ردیف	گروه‌های هیجده‌گانه منابع	میزان	درصد
۱	عوارض بر پروانه‌های ساختمانی	۷۰۰۵۵۰۰۰	۳۷,۲
۲	درآمدهای ناشی از عوارض عمومی - وصولی توسط سایر موسسات	۳۳۰۲۸۰۰۰	۱۷,۵
۳	درآمدهای ناشی از عوارض عمومی - عوارض بر ساختمان‌ها و اراضی	۱۸۷۱۶۵۰۰	۹,۹
۴	فروش اموال شهرداری	۱۳۴۲۵۰۰۰	۷,۱
۵	درآمدهای ناشی از عوارض عمومی - عوارض بر ارتباطات و حمل و نقل	۹۱۵۹۳۰۰	۶,۳
۶	درآمد حاصل از اموال شهرداری	۹۱۵۹۳۰۰	۴,۸
۷	درآمد حاصل از وجوه شهرداری	۸۴۵۶۰۰۰	۴,۴
۸	وام دریافتی از بانک‌ها	۸۰۰۰۰۰۰	۴,۲
۹	وصول مطالبات	۴۰۰۰۰۰۰	۲,۱
۱۰	درآمد ناشی از بهای خدمات شهری	۳۵۹۰۱۳۵	۱,۹
۱۱	درآمدهای ناشی از عوارض عمومی - عوارض بر پروانه‌های کسب و فروش خدماتی	۳۱۸۹۲۲۵	۱,۶
۱۲	اموال و دارایی‌هایی که بطور اتفاقی یا به موجب قانون به شهرداری تعلق می‌گیرد	۱۷۳۸۰۰۰	۰,۹۲
۱۳	درآمدهای ناشی از عوارض اختصاصی - سهمیه از عوارض وصولی متمرکز	۱۷۲۰۰۰۰	۰,۹۱
۱۴	درآمد تاسیسات شهرداری	۱۰۰۹۰۰۰	۰,۵
۱۵	عوارض و درآمدهای وصولی در حریم استحفاظی	۱۸۷۵۰۰	۰,۱
۱۶	سایر موارد	۵۰۰۰۰	۰,۰۳
۱۷	کمک‌های اعطایی دولت و سازمان‌های دولتی	۰	۰
۱۸	مازاد درآمد بر هزینه دوره‌های ماقبل	۰	۰

بررسی ظرفیت‌های بازارها، ابزارها و نهادهای مالی در تأمین منابع شهری

ایجاد و توسعه پروژه‌های زیرساختی از مهمترین وظایف شهرداری‌ها در راستای رشد و توسعه اقتصادی و ارتقاء سطح رفاه جامعه محسوب می‌شود. با توجه به این‌که نیاز کشورهای در حال توسعه در زمینه ایجاد و توسعه زیرساختها بسیار بالا می‌باشد و توانایی‌های مالی دولت‌های مربوطه پاسخگوی ایجاد این زیرساختها نمی‌باشد و از سوی دیگر دولت‌ها و بخش‌های عمومی از تخصص و کارایی لازم در این زمینه برخوردار نیستند، نیاز به بهره‌گیری از کمک، تخصص، کارایی و نوآوری بخش خصوصی در زمینه ارایه و ایجاد زیرساختها به نحوی کارا از اهمیت بالایی برخوردار بوده‌است [۲۲]. همچنین شهرها برای تأمین سرمایه‌گذاری‌های زیرساختی نیاز به منابع کافی دارند. آنچه که برای بخش خصوصی جهت ورود به هر حوزه مهم است صرفاً مسائل اقتصادی و میزان بازده سرمایه‌گذاری می‌باشد. به عبارت دیگر بخش خصوصی به شاخص‌های

دیگری همچون اجتماعی، فرهنگی و محیط زیست اهمیت نخواهد داد و تنها معیار آن بعد اقتصادی است. با توجه به بررسی منابع مالی و درآمدی در شهرداری‌های جهان و ادبیات موضوع در خصوص ابزارها، بازارها و نهادهای داخلی و بین‌المللی، منابع مالی مورد نیاز جهت امور جاری و ساخت و توسعه پروژه‌های شهری کشور می‌تواند از طریق هریک از منابع و روش‌های دوازده‌گانه زیر تأمین شود، لازم به ذکر است برخی از این منابع خود به زیرمنبع‌های مربوطه تقسیم می‌شوند و در مجموع چهل و سه زیر منبع به شرح جدول شماره (۹) متصور می‌باشد.

۱. تأمین مالی به شیوه عرضه سهام
۲. تأمین مالی از طریق اعتبارات و وام‌های بین‌المللی و منطقه‌ای
۳. تأمین مالی از محل درآمدهای عملیاتی
۴. تأمین مالی از طریق اعتبارات و کمک‌های بلاعوض و انتقالات دولت مرکزی
۵. تأمین مالی از طریق لیزینگ
۶. تأمین مالی از طریق تبدیل به اوراق بهادارسازی
۷. تأمین مالی از طریق صندوق سرمایه‌گذاری در املاک و مستغلات
۸. تأمین مالی از طریق صندوق‌های عمران شهرداری^۱
۹. تأمین مالی از طریق امتیاز
۱۰. تأمین مالی از طریق خصوصی سازی
۱۱. تأمین مالی از طریق مشارکت عمومی - خصوصی
۱۲. تأمین مالی از طریق انتشار انواع صکوک و اوراق

فرضیه‌های پژوهش

با توجه به آنکه، تحقیق موجود یک تحقیق توسعه‌ای است، بنابراین تحقیق فاقد فرضیه است. براساس داده‌ها و آمار موجود منابع مالی و درآمدی، شهرداری‌های کشور از وضعیت مناسبی برخوردار نبوده و نمی‌توان این امر بدیهی را بعنوان فرضیه قوی برای این مطالعه لحاظ نمود [۳].

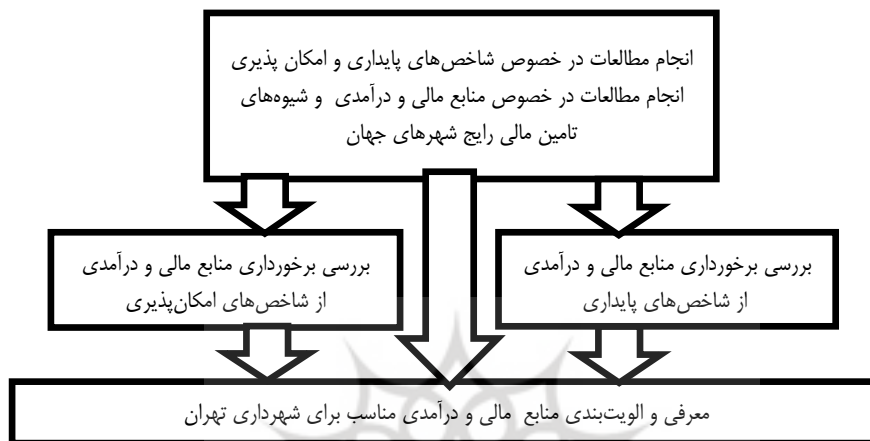
پرسش‌های پژوهش

۱. شاخص‌های پایداری و امکان‌پذیری یک منبع تأمین مالی و درآمدی کدامند؟
۲. منابع مالی و درآمدی و شیوه‌های تأمین مالی مناسب برای شهرداری تهران کدامند؟

وضعیت نسبی منابع مالی و درآمدی متصور بر اساس برخورداری از شاخص‌های پایداری و امکان‌پذیری به چه صورت است؟

مدل مفهومی پژوهش

با توجه به آنکه، پژوهش حاضر یک مطالعه تطبیقی و نهایتاً اکتشافی است و در آن متغیرهای تحقیق و ارتباط بین آن‌ها مشخص نیست بنابراین تحقیق فاقد فرضیه است. لذا مدل مفهومی به آن شکلی که می‌باید وجود داشته باشد، وجود ندارد. ولی می‌توان به صورت زیر، یک چارچوب اولیه مفهومی برای آن تعریف کرد.

نمودار ۱. مدل مفهومی اولیه پژوهش

۳. روش‌شناسی پژوهش

طرح تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف یک پژوهش کاربردی و توسعه‌ای، استراتژی تحقیق از نوع مطالعه موردی و روش تحقیق کمی می‌باشد. در تحقیق حاضر، ابتدا به مطالعات کتابخانه‌ای و اسنادی در خصوص موضوعات زیر پرداخته شد:

۱. مفاهیم مربوط به پایداری، توسعه پایدار و سایر موارد در حوزه شهری
۲. مدیریت مالی شهری و بررسی نظریه‌های مرتبط
۳. شاخص‌های پایداری و امکان‌پذیری منابع درآمدی و تامین مالی
۴. مطالعات تطبیقی؛ بررسی منابع مالی و درآمدی در شهرداری‌های دنیا
۵. بررسی وضعیت منابع شهرداری تهران
۶. معرفی منابع مالی و درآمدی با بهره‌گیری از ظرفیت‌های بازارها، ابزارها و نهادهای مالی

در مرحله دوم میزان پایداری و امکان‌پذیری کلیه منابع مالی و درآمدی احصا شده در مرحله قبل به‌وسیله روش فازی محاسبه و منابع اولویت‌بندی می‌گردند.

ابزار و روش گردآوری اطلاعات

داده‌ها و اطلاعات این طرح به دو دسته تقسیم می‌شوند. دسته اول شامل داده‌های مربوط به ادبیات موضوع و حوزه مالی و اقتصادی شهر خواهند بود که روش گردآوری اینگونه اطلاعات و داده‌ها، اسناد و مدارکی است و با استفاده از مقالات معتبر، منابع و مراجع کتابخانه‌ای و نتایج پژوهش‌های انجام یافته، امکان تدوین مبانی نظری با غنای بیشتر را فراهم خواهد آورد. دسته دوم داده‌ها، اطلاعات و نظرات خبرگان حوزه مالی و اقتصاد شهر است که به‌وسیله پرسشنامه جمع‌آوری می‌شوند.

بررسی پایایی و روایی پرسشنامه

منظور از پایایی یک پرسشنامه این است که اگر خصیصه مورد سنجش را با همان پرسشنامه و در شرایط مشابه، مجدداً اندازه‌گیری کنیم، نتایج تا چه اندازه مشابه بدست آید. به عبارت دیگر این پرسشنامه تا چه میزان، قابل اعتماد می‌باشد. یعنی بتوان پرسشنامه را در موارد متعدد به کار برد و نتایج یکسان گرفت. پایایی مربوط به ثبات است، یعنی حصول یک نتیجه به طور مکرر.

روایی پرسشنامه دلالت بر این دارد که پرسشنامه ما تا چه حد رواست، یعنی آیا دقیقاً همان موضوع و خصیصه‌ای که مد نظر ماست را اندازه‌گیری می‌کند یا خیر. برای بررسی روایی ابزار پژوهش، از روایی محتوا استفاده شد؛ بدین صورت که پرسشنامه طراحی شده در اختیار مشاوران، اعضای هیأت علمی و متخصصان شهرداری که آشنایی با موضوع تحقیق داشتند، قرار گرفت و روایی آن تأیید گردید. همچنین، برای تعیین پایایی ابزار از شیوه ثبات و ضریب همبستگی درونی^۱ نیز استفاده شده است که مقدار آن ۰/۸۷ است و نشان‌دهنده پایایی خوب ابزار پژوهش می‌باشد.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

روش تحلیل داده‌ها به‌صورت روش فازی می‌باشد. در این پژوهش برای تلفیق ایده‌های فازی افراد در یک ایده جمعی و اجتماعی از رویکرد فازی استفاده شده است که واژه‌های زبانی به اعداد تبدیل می‌گردد. سپس میانگین فازی برای تلفیق ایده‌های فازی خبرگان در یک ایده فازی کلی استفاده می‌گردد. مراحل بکارگیری رویکرد فازی در قالب روابط ۱ تا ۴ به شرح ذیل بیان شده است.

^۱ Intraclass Correlation Coefficient

• کسب اطلاعات از خبرگان در شکل واژه‌های زبانی

هر خبره، اطلاعات قضاوتی خود را درباره میزان پایداری و امکان‌پذیری منابع و شیوه‌های تأمین مالی شهرداری تهران به صورت اطلاعات کیفی و واژه‌های زبانی بیان می‌دارد، که برای تسهیل محاسبات، معانی عناصر مجموعه اصلاحات کیفی و واژه‌های زبانی، با اعداد فازی مثلثی جایگزین می‌گردد.

• محاسبه میانگین مثلثی موزون (برای هر شاخص)

اگر n عدد مثلثی را در نظر بگیریم: $A_i = (a_1, a_M, a_2)$ که $(i = 1, 2, \dots, n)$ و اعداد حقیقی γ_i اهمیت هر یک را نشان دهند، در این صورت میانگین مثلثی موزون به طریق زیر محاسبه می‌شود:

$$A_{ave} = (\gamma_1 A_1 + \gamma_2 A_2 + \dots + \gamma_n A_n) / (\gamma_1 + \gamma_2 + \dots + \gamma_n) \quad \text{رابطه (۱)}$$

که می‌توان به صورت زیر نوشت:

$$A_{ave} = (a_1^w \cdot a_M^w \cdot a_2^w) = (\sum_{i=1}^n w_i a_1(i) \cdot \sum_{i=1}^n w_i a_M(i) \cdot \sum_{i=1}^n w_i a_2(i)) \quad \text{رابطه (۲)}$$

• فازی زدایی

تراکم تعریف شده به وسیله میانگین دوزنقه‌ای یا مثلثی، به طور غالب باید به وسیله یک عدد معین نشان داده شود که بهترین میانگین متناظر را معرفی می‌کند. این عملیات فازی زدایی نامیده می‌شود و برای فازی زدایی از گزینه‌های زیر می‌توان استفاده کرد:

$$\begin{aligned} X_{max} &= a_M \\ X_{max} &= (a_1 + a_M + a_2) / 3 \\ X_{max} &= (a_1 + 2a_M + a_2) / 4 \\ X_{max} &= (a_1 + 4a_M + a_2) / 6 \end{aligned} \quad \text{رابطه (۳)}$$

در پژوهش حاضر جهت مشخص کردن میزان پایداری و امکان‌پذیری منابع و شیوه‌های تأمین مالی شهرداری تهران، با نظرسنجی از خبرگان از میانگین فازی مثلثی استفاده شده است و جهت فازی زدایی از فرمول زیر $X_{max} = (a_1 + 2a_M + a_2) / 4$ استفاده شده است. برای اندازه‌گیری نگرش خبرگان در خصوص موضوع پژوهش، ابتدا از طیف ۵ گزینه‌ای معادل واژه‌های فازی «بسیار کم» تا «بسیار زیاد» استفاده شده است. سپس برای انجام عملیات حسابی برای هر واژه فازی یک عدد مثلثی مطابق روش بوجادزیف تخصیص داده می‌شود. این عدد فازی مثلثی با تابع عضویت $\mu_A(X)$ روی R ، بصورت زیر تعریف می‌شود [۷].

$$A \Delta \mu_A(X) \begin{cases} (x - a_1) / (a_M - a_1) & a_1 \leq x \leq a_M \\ (x - a_2) / (a_M - a_2) & a_M \leq x \leq a_2 \\ 0 & \text{سایر نقاط} \end{cases} \quad \text{رابطه (۴)}$$

که در رابطه بالا a_1 ، کوچکترین مقدار عدد فازی؛ a_M مقدار میانی و a_2 بزرگترین مقدار عدد فازی مثلثی می‌باشد. با استفاده از رابطه ۴ ارزش‌های زبانی در قالب اعداد فازی مثلثی مطابق جدول شماره (۶) بدست می‌آید.

جدول ۶. نمایش ارزش‌های زبانی در قالب اعداد فازی مثلثی

معانی ارزش‌های زبانی	ارزش‌های زبانی
(۰، ۰، ۰/۲۵)	بسیار کم / بسیار کم اهمیت
(۰، ۰/۲۵، ۰/۵)	کم / کم اهمیت
(۰/۲۵، ۰/۵، ۰/۷۵)	متوسط
(۰/۵، ۰/۷۵، ۱)	زیاد / با اهمیت
(۰/۷۵، ۱، ۱)	بسیار زیاد / بسیار با اهمیت

جامعه آماری

قلمرو مکانی پژوهش، شهرداری تهران بوده و جامعه آماری پژوهش شامل اساتید، صاحب‌نظران، مدیران و متخصصان شاغل در حوزه مالیه شهری می‌باشد.

حجم نمونه خبرگان

تعداد خبرگان مشارکت‌کننده در پژوهش هیجده نفر می‌باشند. اخذ تصمیم درباره حجم نمونه، از لحاظ تأمین میزان دقت نتایج نمونه‌گیری و صرفه‌جویی در مقدار وقت و هزینه از اهمیتی خاص برخوردار است. بدیهی است که بزرگ بودن حجم نمونه موجب صرف هزینه و وقت زیاد و کوچک بودن حجم نمونه موجب عدم دقت کافی برآوردها می‌شود. در علم آمار و در اکثر روش‌های آماری این مساله بسیار جا افتاده و بدیهی است که هر گونه تعیین حجم نمونه و نمونه‌گیری بر اساس ضوابط مشخص و محاسبات دقیق و با توجه به میزان خطا صورت می‌گیرد و چنانچه بدون استناد به این مباحث حجم نمونه توسط محقق انتخاب گردد، درستی نتایج وی زیر سوال خواهد رفت. اما نکته اینجاست که در روش‌های تصمیم‌گیری با شاخص‌های چندگانه مانند روش فازی مساله فرق می‌کند. در این روش‌ها که مبتنی بر نظر خبرگان می‌باشد، هیچ فرمول و شیوه‌ای برای تعیین حجم نمونه و تعداد پرسشنامه‌ای که می‌بایست تکمیل شود، مشخص نشده است [۲۶ و ۲۰]. در پژوهش حاضر انتخاب و اخذ نظر از فرد به عنوان خبره، مستلزم آشنایی وی با منابع درآمدی و شیوه‌های تأمین مالی و اشراف بالا به شاخص‌های مطرح در دو حوزه پایداری و امکان‌پذیری منابع شهری بوده که عملاً دایره انتخاب و حجم نمونه را با توجه به موارد فوق و ماهیت میان‌رشته‌ای و نوپا بودن حوزه مالی شهری در کشور، محدود نموده است. در بخش بعد به تشریح روش نمونه‌گیری و معیارهای انتخاب هیجده نفر از خبرگان جهت پاسخگویی به پرسشنامه اشاره شده‌است.

روش نمونه‌گیری

در این پژوهش از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده می‌شود، به این مفهوم که در این نمونه‌گیری افرادی برای نمونه انتخاب می‌شوند که برای ارائه اطلاعات موردنظر در بهترین موقعیت قرار دارند. همچنین نمونه‌گیری به روش قضاوتی (قضاوت می‌شود که فرد مورد نظر خبره هست) بود. برای تشخیص و قضاوت در خصوص خبرگی افراد نیز از مقیاس جرمان^۱ استفاده شده است. معیارهای انتخاب خبرگان حسب مقیاس جرمان به شرح زیر می‌باشد:

۱. آگاهی عمیق از موضوع تحقیق

۲. سابقه علمی تحصیلات و دانش در خصوص موضوع

۳. مرتبط بودن تخصص کاری با موضوع تحقیق

۴. تجربه و توانمندی

۴. تحلیل داده‌ها و یافته‌ها

با توجه به هجده نفر خبره مشارکت‌کننده در تحقیق، جدول شماره (۷) آمار توصیفی که شامل؛ جنسیت، سن، سابقه کاری و سطح تحصیلات پاسخ‌دهندگان است را نشان می‌دهد.

جدول ۷. اطلاعات توصیفی خبرگان

تعداد	نوع	ویژگی
۱	کارشناسی	سطح تحصیلات
۵	کارشناسی ارشد	
۱۲	دکتری	
۱۶	مرد	جنسیت
۲	زن	
۱	۵-۰ سال	سابقه کار
۲	۱۰-۵	
۷	۲۰-۱۰	
۸	۲۰ سال و بیشتر	
۳	۲۰-۳۵	سن
۷	۳۵-۵۰	
۸	۵۰ سال و بالاتر	

همان‌طور که در روش‌شناسی تحقیق ذکر شد، در این پرسش‌نامه از اعداد کیفی ۵ گزینه‌ای معادل واژگان فازی «بسیار کم» تا «بسیار زیاد» جهت اخذ میزان موافقت خبرگان حوزه منابع و شیوه‌های مالی و درآمدی شهرداری تهران استفاده شده است. سپس برای هر واژه فازی یک عدد مثلی مطابق روش بوجادزیف در نظر گرفته شده است. جهت تجمیع نظرات خبرگان از میانگین فازی مثلی استفاده شده و در نهایت میانگین فازی بدست آمده از طریق روش فازی‌زدایی معرفی شده به عددی بین صفر و یک تبدیل می‌شود که میزان اهمیت منابع را از دیدگاه خبرگان

¹ Germain Marie-Line

موضوع نشان می‌دهد. اطلاعات حاصل از نظرات خبرگان در مورد پایداری و امکان‌پذیری منابع دوازده گانه اصلی مالی و درآمدی در جدول شماره (۸) ارائه گردیده‌است.

جدول ۸. نظرات خبرگان در مورد میزان پایداری و امکان‌پذیری منابع اصلی مورد استفاده در شهرداری

ردیف	منابع	پایداری	امکان‌پذیری
۱	عرضه سهام	۰.۶۶۰	۰.۷۵۷
۲	اعتبارات و وام‌های داخلی و بین‌المللی	۰.۶۶۲	۰.۴۸۶
۳	اعتبارات و کمک‌های بلاعوض و انتقالات دولت مرکزی	۰.۵۵۶	۰.۵۰۰
۴	لیزینگ	۰.۸۱۳	۰.۶۷۰
۵	تبدیل به اوراق بهادارسازی	۰.۸۲۹	۰.۵۴۲
۶	مشارکت عمومی - خصوصی	۰.۸۶۸	۰.۸۱۳
۷	خصوصی سازی خدمات شهری	۰.۸۸۲	۰.۷۶۷
۸	درآمدهای عملیاتی	۰.۹۱۷	۰.۷۷۸
۹	صندوق سرمایه‌گذاری در املاک و مستغلات	۰.۸۴۷	۰.۶۸۴
۱۰	امتیاز	۰.۷۹۹	۰.۷۹۹
۱۱	صندوق‌های عمران شهرداری	۰.۶۳۵	۰.۶۴۶
۱۲	تأمین مالی از طریق انتشار اوراق و صکوک	۰.۹۰۶	۰.۷۹۹

جدول ۹. نظرات خبرگان در مورد میزان پایداری و امکان‌پذیری زیرمنابع مورد استفاده در شهرداری

منبع	زیر گروه منابع مالی یا درآمدی	امکان‌پذیری	پایداری	منبع	زیر گروه منابع مالی یا درآمدی	امکان‌پذیری	پایداری
عرضه سهام	صندوق سهام پروژه	۰.۸	۰.۶	اعتبارات و وام‌های داخلی و بین‌المللی	صندوق سهام پروژه	۰.۸	۰.۶
	سهام شرکت‌ها و مؤسسات انتفاعی	۰.۸	۰.۶		سهام شرکت‌ها و مؤسسات انتفاعی	۰.۸	۰.۶
	بانک مرکزی	۰.۹	۰.۲		بانک مرکزی	۰.۹	۰.۲
	بانکها و مؤسسات شبه بانکی	۰.۸	۰.۴		بانکها و مؤسسات شبه بانکی	۰.۸	۰.۴
	صندوق توسعه ملی	۰.۹	۰.۴		صندوق توسعه ملی	۰.۹	۰.۴
	شرکت‌های بیمه و صندوق‌های بازنشستگی	۰.۸	۰.۳		شرکت‌های بیمه و صندوق‌های بازنشستگی	۰.۸	۰.۳
	صندوق‌های سرمایه‌گذاری	۰.۸	۰.۵		صندوق‌های سرمایه‌گذاری	۰.۸	۰.۵
	نهادهای بازار غیررسمی	۰.۷	۰.۳		نهادهای بازار غیررسمی	۰.۷	۰.۳
	بانک تخصصی شهرداری‌ها	۰.۷	۰.۵		بانک تخصصی شهرداری‌ها	۰.۷	۰.۵
	بانک جهانی و مؤسسات زیرمجموعه	۰.۸	۰.۲		بانک جهانی و مؤسسات زیرمجموعه	۰.۸	۰.۲
	بانک توسعه اسلامی و مؤسسات زیرمجموعه	۰.۸	۰.۲		بانک توسعه اسلامی و مؤسسات زیرمجموعه	۰.۸	۰.۲
	بانک توسعه آسیا	۰.۸	۰.۲		بانک توسعه آسیا	۰.۸	۰.۲
اعتبارات و وام‌های داخلی و بین‌المللی	اجاره	۰.۸	۰.۸	مشارکت عمومی - خصوصی	اجاره	۰.۸	۰.۸
	سلم یا سلف	۰.۸	۰.۴		سلم یا سلف	۰.۸	۰.۴
	استصناع	۰.۹	۰.۸		استصناع	۰.۹	۰.۸
	مراجعه	۰.۸	۰.۴		مراجعه	۰.۸	۰.۴
	مشارکت	۰.۹	۰.۷		مشارکت	۰.۹	۰.۷
	مضاربه	۰.۸	۰.۶		مضاربه	۰.۸	۰.۶
	اوراق جعاله	۰.۸	۰.۵		اوراق جعاله	۰.۸	۰.۵
	مزارعه	۰.۷	۰.۲		مزارعه	۰.۷	۰.۲
	مساقات	۰.۷	۰.۲		مساقات	۰.۷	۰.۲
	اوراق منفعت	۰.۸	۰.۶		اوراق منفعت	۰.۸	۰.۶
	اوراق وقف	۰.۸	۰.۶		اوراق وقف	۰.۸	۰.۶
	اوراق بهادار قرض الحسنه	۰.۸	۰.۶		اوراق بهادار قرض الحسنه	۰.۸	۰.۶

انتقالات دولتی		انتقالات دولتی و کمک		مشارکت عمومی - خصوصی	
۰,۷ ۲۵	۰,۷ ۱۵	۰,۲ ۴۵	۰,۵ ۰,۰	اگزیم بانک ها	
۰,۷ ۴۵	۰,۸ ۱۶	۰,۲ ۴۵	۰,۳ ۶۸	کمک های اعطایی دولتی و سازمان های دولتی	
۰,۷ ۸۵	۰,۹ ۳۷	۰,۷ ۱۵	۰,۶ ۹۸	وصول مطالبات از دولت	
۰,۷ ۴۵	۰,۸ ۸۵	۰,۶ ۲۰	۰,۸ ۱۳	قراردادهای بیع متقابل	
۰,۷	۰,۹	۰,۷	۰,۸	قرارداد خدماتی	
۰,۷ ۹۵	۰,۸ ۳۲	۰,۷ ۲۰	۰,۷ ۸۸	قرارداد مدیریتی	
۰,۷ ۱۵	۰,۲ ۴۳	۰,۷ ۷۰	۰,۷ ۹۲	اجاره	
۰,۷ ۰,۱	۰,۸ ۰,۲	۰,۶ ۲۰	۰,۶ ۸۴	سلب	
۰,۸ ۱۵	۰,۲ ۳۲	۰,۸ ۸۵	۰,۹ ۰,۶	واگذاری ساخت پروژه‌ها در قالب اشکال مختلف	
۰,۷ ۹۵	۰,۸ ۶۱			سایر عوارض محلی و وصولی در حريم استحفاظی	
				درآمدهای عملیاتی	
				صندوق عمران شهرداری	
				صندوق نوع اول (تسهیل وام ها و انتقالات دولتی)	
				صندوق نوع دوم (تسهیل تأمین مالی از بخش خصوصی)	
				عوارض بر املاک و دارایی	
				سهم از عوارض عمومی و اختصاصی وصولی متمرکز	
				بهای خدمات شهری	
				درآمد حاصل از تاسیسات، وجوه و اموال شهرداری (غیر از فروش)	
				درآمد حاصل از اعانات و هدایا، اموال و دارایی‌های اتفاقی	
				عوارض بر ارتباطات و حمل و نقل	
				عوارض ساخت و ساز، مازاد تراکم و سایر تخلفات ساختمانی	

همچنین نتیجه نظرات خبرگان در مورد پایداری و امکان‌پذیری زیر منابع مالی و درآمدی (ارزیابی زیرمنبع‌های یک منبع در مقایسه با یکدیگر) جهت استفاده در شهرداری پس از فازی‌زدایی در جدول شماره (۹) نشان داده شده‌است.

با توجه به عدد قطعی (میزان اهمیت) حاصل از فازی‌زدایی، منابع با اعداد قطعی (میزان اهمیت) بالای ۶۰ درصد از پایداری و امکان‌پذیری قابل قبول برخوردارند. نتایج نشان می‌دهد در میان دوازده منبع اصلی به ترتیب منابع حاصل از محل مشارکت عمومی - خصوصی، درآمدهای عملیاتی و تأمین مالی از طریق انتشار اوراق و صکوک به لحاظ برخورداری از شاخص‌های پایداری و امکان‌پذیری وضعیت بهتری دارند. در بین زیرمنبع‌های این سه منبع و سایر منابع نیز وضعیت مطابق جدول (۹) می‌باشد. بهره‌گیری از منابع احصا شده بر مبنای مطالعه وضعیت ده شهر منتخب و بررسی شده بر اساس نظر خبرگان می‌تواند زمینه ساز تمرکز بر دو بعد «سوق دادن شهرداری به سمت استفاده بیشتر از درآمدهای پایدار» و «یافتن منابع مالی جدید و دستیابی به بازارهای مالی به منظور تأمین مالی برای پروژه‌های شهری» در طراحی مدل مطلوب منابع پایدار برای برای نظام مالی و درآمدی شهرداری تهران گردد.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

بررسی بودجه و عملکرد شهرداری کشورهای پیشرفته؛ نشانگر این موضوع می‌باشد که مدیریت شهری به صورت مشخص و با رعایت اصول علمی، منابع مالی و درآمدی خود را تعریف

کرده و به ندرت با معضل و مشکل کمبود منابع مواجه هست. ضمن این‌که به دلیل عملکرد شفاف شهرداری‌ها در مدیریت منابع و مصارف، مشارکت شهروندان در پرداخت عوارض قانونی بالا بوده و شهرداری از سوی دولت‌های ایالتی، فدرال و مرکزی حمایت مالی می‌شود. مدیریت شهری به برنامه‌ریزی بلندمدت مبادرت ورزیده و با مشارکت و همیاری شهروندان برای رسیدن به اهداف طراحی شده، اقدام می‌نماید. بهره‌مندی از تجربه‌های موفق دیگر کشورها برای کسب منابع مالی و درآمدی پایدار برای شهرداری تهران، ضمن انطباق شرایط و ویژگی‌های داخلی کشور، می‌تواند بسیار مفید بوده و مورد بهره‌برداری واقع شود. در نهایت برای استفاده از منابع نوین درآمدی در شهرداری، آنچه که قبل از اتخاذ و ملحوظ نمودن منابع حائز اهمیت می‌باشد، بسترسازی مناسب برای استفاده از این منابع است. همان‌طور که تجربه طرح خودکفایی شهرداری‌ها در سال ۱۳۶۲ به خاطر عدم آماده‌سازی شهرداری‌ها و جامعه نشان‌دهنده این مقوله است، برای مطرح کردن طرح‌ها و منابع جدید باید به تجارب ناموفق و موفق چه در ایران و چه در خارج ایران نیز توجه شود. چرا که ممکن است استفاده از منبع نوینی در کشوری به دلایل مختلف موفق باشد ولی چه بسا همان منبع برای کشور ایران کارآمد نباشد. در کشوری مثل ایران که شهرداری بعد از گذشت سالیان دراز از پیدایش موضوع مالیه شهری هنوز با چالش مالیات‌گریزی مردم روبه‌روست چه بسا که این منابع نوین هم، برای نهادینه شدن در سطح جامعه نیاز به مرور زمان داشته باشند. کمالین که بر اساس نظر خبرگان در بخش یافته‌های این پژوهش نیز بسیاری از منابع و زیر منابع با وجود برخورداری از میزان پایداری قابل قبول، عملاً از سطح امکان‌پذیری مناسبی برخوردار نیستند.

۶. پیشنهادها و محدودیت‌ها

پیشنهاد‌های کاربردی

- با بررسی منابع و شیوه‌های تأمین مالی رایج در شهرهای موفق جهان و بهره‌گیری از نظرات خبرگان در خصوص میزان پایداری و امکان‌پذیری منابع درآمدی و مالی، می‌توان پیشنهاداتی در راستای بهبود و ارتقاء وضعیت پایداری منابع شهرداری به شرح ذیل ارائه نمود؛
۱. وضع مالیات و عوارض بر کالاهایی که دارای پیامد خارجی منفی بوده و با مصرف یا تولید آن‌ها، هزینه‌هایی برای اجتماع و محیط‌زیست پدید می‌آید. مانند مالیات بر خودرو.
 ۲. ضرورت تخصیص بیشتر کمک‌ها و همچنین انتقالات دولتی از محل مالیات‌های مشترک به شهرداری‌ها مشابه سایر شهرهای جهان
 ۳. تقویت و محلی نمودن عایدی از محل انواع مالیات بر املاک مشابه سایر شهرهای موفق جهان (در حال حاضر تنها عوارض نوسازی توسط شهرداری‌ها اخذ می‌گردد)

۴. لزوم تعیین و تجدید ارزیابی ارزش زمین، ساختمان و مستحقات واقع در محدوده شهر بر پایه قیمت بازار، جهت محاسبه و اخذ عوارض حوزه املاک به شکل واقعی و صحیح

۵. سنجش ارزش اعتباری شهرداری از طریق مؤسسات معتبر بین‌المللی به عنوان مقدمه و زمینه ورود به بازارهای مالی بین‌المللی و امکان تأمین مالی با نرخ پایین‌تر

۶. ضرورت استفاده از ظرفیت بازار سرمایه و بهره‌گیری از ابزارهای مالی مرسوم و صکوک (با توجه به محدودیت‌های شبکه بانکی در خصوص تأمین مالی پروژه‌های شهری)

۷. تقویت سازمان سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های مردمی به منظور گسترش همکاری و مشارکت بخش خصوصی و مردم در پروژه‌های شهری

در پایان ذکر این نکته حائز اهمیت است که رفع برخی از این انتظارات و دغدغه‌ها به تنهایی از عهده نهاد شهرداری خارج است، علی‌البحال شهرداری تهران و سایر کلانشهرهای کشور باید در این زمینه تلاش نمایند و جهت رفع برخی از انتظارات و دغدغه‌های مطروحه اقدامات مثبتی را اتخاذ نمایند.

پیشنهادات برای تحقیقات آینده

در این پژوهش به علت گسترده بودن موضوع و ابعاد منابع شهرداری، به نقش نهادهای مالی، بازار سرمایه و ابزارهای مالی اشاره گردید. توصیه می‌گردد در پژوهش‌های آتی مواردی مانند نحوه استقراض با هزینه پایین، فاینانس خارجی و روش‌های مشارکت با بخش خصوصی و مشکلات و موانع قانونی که به نحوی بر منابع شهرداری اثرگذار بوده‌اند به صورت موردی پرداخته شود.

درآمدهای ناشی از مالیات سهم به سزایی در تأمین مالی ده شهر مورد بررسی در این پژوهش داشتند لذا پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های آتی جایگاه این منبع در سیستم منابع شهرداری‌های کشور بیشتر مورد توجه قرار گرفته و ملزومات استفاده از مالیات‌ها به ویژه مالیات‌های محلی به تفصیل بررسی گردد.

وجود الزامات حقوقی و قوانین در سطوح محلی و ملی بر امکان‌پذیری منابع کارآمد اثرگذار بوده‌است. به همین جهت پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های بیشتری در زمینه الزامات قانونی و سایر شاخص‌های امکان‌پذیری در راستای بهبود نظام مالی شهرداری‌ها انجام گیرد.

محدودیت‌های پژوهش

در انجام این پژوهش محدودیت‌هایی وجود داشت که موجب کند شدن فرآیند تحقیق شد. مهم‌ترین این محدودیت‌ها عبارتند از؛

۱. محدودیت اول مربوط به پاسخ‌دهندگان بود. این افراد اولاً می‌بایست اطلاع کاملی از وضعیت حوزه مالی و اقتصادی شهرداری داشته و ثانیاً در تکمیل پرسشنامه تعصب و پیش‌داوری نداشته باشند. همچنین دسترسی به مدیران ارشد و اساتید باسابقه و قانع نمودن آن‌ها برای پرکردن پرسشنامه بسیار مشکل و گاهی غیرممکن بود.

۲. گستردگی حوزه پژوهش را می‌توان از مشکلات و محدودیت‌های دیگر این تحقیق برشمرد.

۳. متأسفانه به دلیل وجود ضعف فرهنگی در استفاده از نتایج کارهای تحقیقاتی در کشور، میل و رغبت کافی در میان خبرگان وجود ندارد و اگر روابط دوستانه برقرار نمی‌شد امکان انجام این تحقیق ضعیف می‌بود.

۴. عدم تبیین صحیح جایگاه شهرداری‌ها در کشور و عدم تناسب منطقی بین اختیارات، مسئولیت‌ها و وظایف شهرداری عملاً تمرکز مدیران و متولیان امور شهری را معطوف به تأمین منابع جهت پوشش هزینه‌های عملیاتی و کوتاه‌مدت نموده و متأسفانه رغبت چندانی به امور پژوهشی، مشارکت در انجام تحقیقات و بهره‌گیری از نتایج حاصل در میان سیاست‌گذاران و متولیان حوزه مدیریت شهری دیده نمی‌شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

1. Abghoon, O.(2010). A Comparative Study of Financing Methods and Private Sector Participation (Case Study of Different Cities). Third Municipal Finance Conference, Problems and Solutions.(In Persian)
2. Abolhassani Hastiani, A., & Banar, S. (2015), Comparison of effective indicators in the category of urban projects of Tehran Municipality with other selected cities. *Quarterly Journal of Urban Economics and Management*, 4(13). (In Persian)
3. Akbari, N.,& Moazen Jamshidi, H.(2013). VAT is a sustainable source of income for city management (Case study of Isfahan metropolis). Fifth Conference on Urban Planning and Management, Mashhad. (In Persian)
4. Akhundi, A., & Hadiuznour, B. (2005). Structural review of the revenue management system of Tehran metropolis. Iranian Services Company, at the suggestion of Tehran Municipality Studies and Planning Center. (In Persian)
5. Al-Ishaq, P.,& Hadavand, M.(2013). Investigating the new sources of income of municipalities. *Iranian and International Journal of Comparative Legal Research. quarterly*.7:1-28. (In Persian)
6. Berlin Adopted Budget Fiscal (2019). Retrieved from https://www.berlinnh.gov/sites/g/files/vyhlf12811/f/uploads/2018_budget_final_adopted_on_06_19_17.pdf
7. Bojadziev, G. & Bojadziev, M. (2007). Fuzzy logic for business, finance, and management (23). World Scientific.
8. Brundtland, G. H., Khalid, M., Agnelli, S., Al-Athel, S., & Chidzero, B. J. N. Y. (1987). Our common future. *New York*, 8.
9. Chicago2019 budget Overview. Retrieved from https://www.chicago.gov/content/dam/city/depts/obm/supp_info/2019Budget/2019BudgetOverview.pdf
10. Chicago2019 Capital Improvement Program. Retrieved from https://www.chicago.gov/city/en/depts/obm/provdrs/cap_improve.html
11. City of Los Angeles Budget for the Fiscal (2019). Retrieved from https://cao.lacity.org/budget19-20/2019-20Proposed_Budget.pdf
12. Danesh Jafari, D., Babajani, J., Karimi Esbouei, S. (2014). Assessing the sustainability of financial resources and revenue of Tehran Municipality. *Journal of Economics and Urban Management. quarterly*.7:15-34. (In Persian)
13. Danesh Jafari, Davood., Karimi, S. (2011). A Comparative Study of Revenue Sources and Financing of Tehran Municipality with a Number of Important Cities in the World. *Journal of Urban Economy. quarterly*.11:22-45. (In Persian)
14. Fitch rating report state of berlin (2016). Retrieved from <https://www.fitchratings.com/entity/berlin-state-of-80442312>
15. Fitch rating report state of Istanbul (2019). Retrieved from <https://www.fitchratings.com/research/international-public-finance/fitch-affirms-istanbul-lt-fc-idr-at-bb-outlook-negative-31-05-2019>
16. Ghorbani, R., & Azimi, Mitra. (2014). Investigating the effect of municipal revenue structure on urban development process using correlation coefficient tactics and factor analysis; Case study of Mashhad. *Journal of Urban Research and Planning. quarterly*.18:115-132. (In Persian)
17. GLA Group Budget Proposals and Precepts (2019). Retrieved from https://www.london.gov.uk/sites/default/files/mayors_consultation_budget_2019-20.pdf

18. Hadiznoor, B., & Mehrazin, S. (2013). Financial relations between government and municipalities in Iran. Fifth Municipal Finance Conference; Problems and solutions. (In Persian)
19. Khmel, V., & Zhao, S. (2016). Arrangement of financing for highway infrastructure projects under the conditions of Public-Private Partnership. *IATSS research*, 39(2), 138-145.
20. Lohri, C. R., Camenzind, E. J., & Zurbrügg, C. (2014). Financial sustainability in municipal solid waste management—Costs and revenues in Bahir Dar, Ethiopia. *Waste management*, 34(2), 542-552.
21. Maclaren, V. W. (1996). Urban sustainability reporting. *Journal of the American planning association*, 62(2), 184-202.
22. Naghavi, M., & Haidarpour, F. (2018). The effect of stabilizing the revenue system on the financing of municipalities. *Journal of Science and Engineering Elite Bimonthly. quarterly*.3:29-50. (In Persian)
23. Nasresfahani, R. (2016). Critique of the current method of financing municipalities Presenting a financing model for urban development based on the principles of resistance economics. *Critical Research Journal of Humanities Texts and Programs. quarterly*.16:145-168. (In Persian)
24. Nayak, B. K. (2010). Understanding the relevance of sample size calculation. *Indian journal of ophthalmology*, 58(6), 469.
25. Ottawa 2018 Operating & Capital budget. Retrieved from: <https://ottawa.ca/en/city-hall/budget/previous-budgets/budget-2018#approved-2018-budget>
26. Paris Adopted Budget Fiscal Year (2018-2019) . Retrieved from <https://www.paristexas.gov/DocumentCenter/View/3762/2018-19-Adopted-Budgets?bidId>
27. Reviw of Istanbul Metropolitan Municipality Budget Fiscal (2019). Retrieved from <https://www.ibb.istanbul/en/News/Detail/1224>
28. Reviw of Kuala Lumpur Budget Fiscal Year - 2020 . Retrieved from <https://www.nst.com.my/news/nation/2019/12/548427/city-hall-allocates-rm29-billion-2020-budget>
29. Sepahvand, R., Arefnejad, M. (2013). Prioritization of sustainable urban development indicators with a hierarchical analysis approach (case study in Isfahan). *Journal of Urban Structure and Function Studies. quarterly*.1:43-59. (In Persian)
30. Sharzeh, G., Majed, V. (2011). Sustainable city financing; How to finance the city sustainably; How to finance sustainable urban development. *Journal of Urban Management. quarterly*.9:299-315. (In Persian)
31. Statistics and Budgets Approved by Tehran Municipality Years (2014-2019) - Global Experiences, Tehran Municipality Information and Communication Technology Organization. (In Persian)
32. The City of New York Executive Budget Fiscal (2019). Retrieved from <https://www.budget.ny.gov/pubs/archive/fy19/exec/index.html>
33. The budget for the London 2012 Olympic and Paralympic Games : fourteenth report of session 2007-08 . Retrieved from <https://publications.parliament.uk/pa/cm200708/cmselect/cmpubacc/85/85.pdf>
34. Top Ranked Programme- IEB Master in. International Finance. Top Ranked Programme: Madrid - Hong Kong - Philadelphia -. New York . Retrieved from <https://www.ieb.es/estudios/masters,presenciales/international-finance/>
35. Topfer, K. (2000). The triple bottom line: economic, social, natural capital. *UN Chronicle*, 37(2), 39.38. Toronto2018 Operating & Capital budget. Retrieved

from <https://www.toronto.ca/legdocs/mmis/2017/bu/bgrd/backgroundfile-109625.pdf>

36. Ultsch, A., & Behnisch, M. (2017). Effects of the payout system of income taxes to municipalities in Germany. *Applied geography*, 81, 21-31.

37. Vosoughi, F., Mozaffari, G., Papli Yazdi, M., & Hatami Nejad, H. (2015). Presenting a model for stabilizing the revenue system and financing of municipalities (Case study: Tehran Municipality). *Journal of Geographical Research. quarterly*. 7, 24-44. (In Persian)

38. Yeganegi, B. (2015). Explaining the patterns of financing in the sustainable development of Tehran metropolis with emphasis on Bank Shahr. PhD Thesis. Field of Future Research. Isfahan Index Research Institute. (In Persian)

39. Zarei, Mahla (2014). An analysis of the physical development of Mashhad with a sustainable development approach. Master Thesis. Department of Geography and Urban Planning. Faculty of Geography. University of Tehran. (In Persian)

40. Ziari, K., Nikpey, Vahid., & Hosseini, A. (2012). Measuring the level of citizens' participation in urban management based on the model of good urban governance (Case study: Yasuj city). *Journal of Housing and Rural. quarterly*. 141:69-86. (In Persian)

استناد

اسلامی بیدگلی، سعید؛ عبده‌تبریزی، حسین و منجم، حامد (۱۴۰۱). بررسی تطبیقی منابع و شیوه‌های تأمین مالی شهرداری تهران با برخی از شهرهای جهان. *چشم‌انداز مدیریت مالی*، ۱۲(۳۷)، ۳۷-۶۸.

Citation

Eslami Bidgoli, Saeed; Abdoh Tabrizi, Hossein & Monajem, Hamed (2022). Comparative research of sources and financing methods of Tehran Municipality with other cities in the world. *Journal of Financial Management Perspective*, 12(37), 37 - 68. (in Persian)
